

Social hållbarhet och attraktionsfaktorer i en urban kontext

Fallstudie över Malmös nya stadsdel Hyllie

Kandidatuppsats i geografi med kulturgeografisk inriktning

Institutionen för Ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
VT-2013

Författare: Celine Berggreen-
Clausen

Handledare: Anders Larsson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Abstract

Do new, attractive neighborhoods meet the requirements of being socially sustainable? This essay is based on the potential conflicts between the pursuit of social sustainability, while the theory of the creative class influence city planning. Social sustainability is difficult to measure, but implies broadly that everyone should have equal rights and opportunities. A city or region that aims to attract a certain type of people by providing what they ask for, might pay less attention and spend less resources on the rest of the population. Socially sustainable - for whom? The new district Hyllie in southern Malmö stands in focus, and the paper seeks to identify how different operators in Malmö defines the concept of social sustainability, how it is implemented in the design of Hyllie, and if any potential conflicts may arise.

Interviews with the following informants; representants from the Office for City Planning in Malmö, the nonprofit organization Sustainable Development Skåne, the Commission for a Socially Sustainable Malmö and the company Skanska Öresund have constituted the main methodology, among with reading and analyzing existing documents and policies relating to the development of Hyllie. The results show that there are different views about what social sustainability is and how it relates to the economic and ecological dimensions of sustainable development. The district contains many of the attributes that are considered to attract creative individuals, and the economic dimension has gained more weight than the social in many of the projects that will be implemented in Hyllie. The potential conflicts that may arise in the area are mainly segregation between Hyllie and the surrounding million programme areas, where costs in order to exploit the area's functions affect the availability aspect, and housing prices determine who can populate the area.

KEY WORDS: SOCIAL SUSTAINABILITY, ATTRACTIVE CITIES, THE CREATIVE CLASS, MALMÖ, HYLLE, SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT, INTEGRATION

Sammanfattning

Har nya, attraktiva stadsdelar förutsättningar för att vara socialt hållbara? Den här uppsatsen utgår ifrån problematiken mellan en strävan efter social hållbarhet samtidigt som teorin om den kreativa klassen har inflytande över stadsplaneringen. Social hållbarhet är svårt att mäta, men innebär i stora drag att alla ska ha lika rättigheter och möjligheter. En stad eller region som syftar till att attrahera en viss typ av människor genom att tillhandahålla vad dessa efterfrågar riskerar att lägga mindre vikt och resurser på den övriga befolkningen. Socialt hållbart – för vem? Den nya stadsdelen Hyllie i södra Malmö står här i fokus, och uppsatsen syftar till att kartlägga hur olika aktörer i Malmö definierar begreppet social hållbarhet, hur det implementeras i utformningen av Hyllie, samt huruvida potentiella konflikter riskerar att uppstå.

Intervjuer med följande informanter; representanter från Stadsbyggnadskontoret i Malmö, den ideella organisationen Hållbar Utveckling Skåne, Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö och företaget Skanska Öresund samt läsning och analyserande av befintliga dokument och policier som berör utvecklingen av Hyllie har utgjort huvudmetodiken. Resultatet visar att det finns skilda uppfattningar kring vad social hållbarhet är samt hur det förhåller sig till de ekonomiska och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling. Stadsdelen innehåller många av de attribut som anses attrahera kreativa individer, och den ekonomiska dimensionen har fått större tyngd än den sociala i många av de olika projekt som kommer att genomföras i Hyllie. De potentiella konflikter som riskerar att uppstå i området är främst segregation mellan Hyllie och omkringliggande miljonprogramsområden, där exempelvis kostnader för att utnyttja områdets funktioner påverkar tillgänglighetsaspekten, och bostadspriser avgör vilka som kan befolka området.

NYCKELORD: SOCIAL HÅLLBARHET, ATTRAKTIVA STÄDER, DEN KREATIVA KLASSEN, MALMÖ, HYLLIE, HÅLLBAR STADSUTVECKLING, INTEGRATION

Förord

Det här är en kandidatuppsats i Geografi som genomförts vid Göteborgs Universitet. Jag har kontinuerligt i programmet inriktat mig på kulturgeografi och ekonomisk geografi och har under uppsatsens gång fått en nyfödd kärlek för det komplexa i både stadsplanering och hållbarhetsfrågor. Jag har i och med uppsatsens tidsavgränsning bara hunnit skrapa på ytan, men ser det som ett första steg att närma mig diskussionen kring hållbara lösningar relaterade till urban och regional tillväxt – vilket är oerhört spännande!

Först och främst, ett stort tack till min handledare Anders Larsson på institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi. Utan dina råd, kommentarer och ditt stöd hade uppsatsen inte varit vad den är idag. Ditt återkommande (och humoristiska) påtryckande att ta analyser steget längre och att tänka kritiskt är jag oerhört tacksam för.

Jag vill ge ett stort tack till Bodil Jansund för spånande och hjälp att reda ut alla tankar, förslag och idéer jag hade i kursens inledning. Jag är även tacksam för att du tillgav mig Anders Larsson som handledare.

Ett varmt tack riktas till Ulf Ernstson för hjälp med GIS-data och framställning av kartor, men även för det stöd som du, helt utan skyldighet, visat mig under både den här kursen samt hela årskursen i stort.

Slutligen vill jag ge ett stort tack till samtliga informanter som har bistått med tid, ovärderlig information samt gett mig nya insikter och perspektiv; Jessica Andersson, Anna Balkfors, Eva Delshammar, Marianne Dock, Birthe Müller och Mikael Wallberg. Jag kan inte annat än hålla med Marianne Dock som sa: *"efter varje möte är man en ny människa"* – det gäller sannerligen mig.

Innehållsförteckning

1 INTRODUKTION	7
1.2 Bakgrund	7
1.3 Syfte och frågeställningar	10
1.4 Avgränsningar	10
1.5 Disposition	10
2 TEORETISKT RAMVERK	12
2.1 Hållbar stadsutveckling	12
2.2 Social hållbarhet	12
2.2.1 Utveckling, överbryggande och bevarande	13
2.2.2 Social hållbarhet i en urban kontext	13
2.3 Teorin om den kreativa klassen	15
2.4 Potentiella konflikter mellan en strävan efter social hållbarhet och teorin om den kreativa klassen som grund för stadsplanering	17
2.5 Gemensamma nämnare mellan social hållbarhet och attraktiva städer	18
3 METODIK	20
3.1 Urval	20
3.2 Intervjuer	21
3.3 Intervjuguidens utformning	21
3.4 Bearbetning	22
3.5 Läsning och analyserande av befintliga dokument och policier	22
3.6 GIS	23
3.7 Källkritik	23
4 OMRÅDESÖVERSIKT	24
4.1 Mål för Malmö	26
4.2 Bilden av Hyllie	27
5 AKTÖRERNAS SYN PÅ SOCIAL HÅLLBARHET	29
5.1 Definition	29
5.2 Relationen mellan de tre dimensionerna	30
5.3 Inkorporering av alla dimensioner	32
6 PROJEKT I HYLLIE	34
6.1 Bostäder	35
6.2 Handel	36

6.3 Fritid och nöje	37
6.4 Kontor	38
6.5 Parker och torg	39
6.6 Skola	41
7 INTEGRATION HYLLIE-HOLMA-KROKSBACK	43
7.1 Badhus i anslutning till Kroksbäcksparken	43
7.2 Cykelboulevard	44
8 ANALYS	47
9 SLUTSATSER	53
Referenser	54
Bilaga 1: Den generella intervjuguiden	57

Figurer och tabeller

Figur 1: Skillnad i antal sysselsatta inom tillverknings-, verkstads- och byggindustri i Malmö från 1985 till 2005	8
Tabell 1: Bidragande faktorer till social hållbarhet i en urban kontext	14
Figur 2: Förhållandet mellan tolerans, talang och teknologi	16
Figur 3: Hyllies lokalisering i Malmö samt delområden	25
Figur 4: Detaljerad karta över Hyllievång och olika projekt	34
Tabell 2: Potentiella konflikter som riskerar att uppstå i Hyllie	52

1 Introduktion

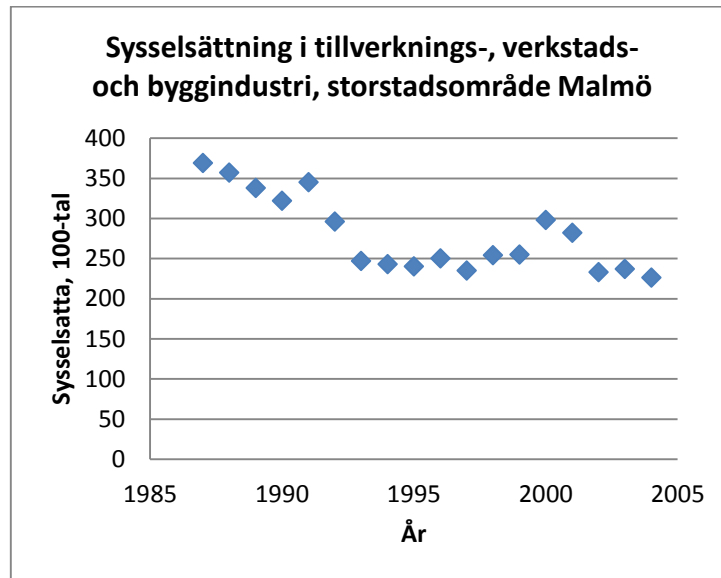
För över trettio år sedan myntades begreppet hållbar utveckling och utifrån det har otaliga artiklar och böcker skrivits i ämnet. Världens städer blir allt fler och allt större, och effekterna av dem mer omfattande vilket har resulterat i en ny diskurs kring hållbar stadsutveckling (Colantano, Dixon, 2009). Parallellt med detta har ett ekonomiskt skifte ägt rum: västvärlden har gått från en industribaserad ekonomi till en kunskapsbaserad sådan (Florida, 2001). Ur transformationen till en kunskapsekonomi har en ny grupp av människor växt fram: den kreativa klassen. Om syftet är att uppnå ekonomisk tillväxt blir det allt viktigare att attrahera rätt individer istället för rätt företag och investerare till regionen eller staden. För att en plats ska bli attraktiv för de mobila och eftertraktade kreativa individerna måste den inneha olika attribut och egenskaper, vilket har resulterat i att många stadsplanerare idag anammar teorin om den kreativa klassen och beslutar därefter (Glaeser, 2004). Som en av tre dimensioner i hållbar utveckling återfinns den sociala aspekten. Eftersom över hälften av världens befolkning idag bor i städer är det viktigt att sätta den sociala hållbarheten i en urban kontext. Social hållbarhet är svårdefinierat och svårt att operationalisera, men är lika viktig som anammandet av ett ekonomiskt och miljömässigt tänk. Hårt draget innebär social hållbarhet att alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter (Vallance, Perkins, Dixon, 2011). I en region där man planerar efter en viss grupp av människors behov, med syfte att attrahera dessa genom att tillhandahålla det de efterfrågar, riskerar utomstående att bli exkluderade och inte lika högt värderade. Intressant är här att se om potentiella konflikter kan uppstå mellan en strävan efter social hållbarhet samtidigt som teorin om den kreativa klassen har inflytande över stadsplaneringen.

1.1 Bakgrund

”Det bubblar i Malmö. Det sjuder i Malmö. Stora ting sker på tiotusentals parallella plan – inom arkitektur, utbildning, integration, infrastruktur, boende, kultur, näringsliv och vetenskap – och entusiasmen är påtaglig. Påtaglig på ett sätt som kändes främmande för bara tio år sedan. Malmö är inte längre den grå arbetarstaden som förlorat sina största arbetsgivare och står handfallen, det trista syskonet till glittrande storstaden Köpenhamn och kloka retstickan Lund. Malmö har gjort en attitydmässig saltomortal, och det har gått fort. Människor vill mer, vågar mer, gör mer.”

(Det medicinska Malmö. Samverkan. Enkelhet. Närhet, 2006, s. 4)

Malmö har genomgått en transformation från industristad till kunskapsstad. Förändringen har sin grund i den ekonomiska och industriella kris som Malmö genomgick på 80- och 90-talet när varvsindustrin lades ner som en effekt av bland annat oljekrisen, skatteintäkterna blev färre och cirka 30 000 arbetstillfällen försvann (Malmö stad, 2008). Se figur 1 för skillnaden i antal sysselsatta inom tillverknings-, verkstads- och byggindustri i Malmö.

Figur 1. Skillnad i antal sysselsatta inom tillverknings-, verkstads- och byggindustri i Malmö från 1985 till 2005 (Källa: SCB).

Utöver de ekonomiska och industriella aspekterna genomgick Malmö även en identitetskris eftersom staden var karaktäriserat av industrin. Kommunstyrelsen ansåg att lösningen var att skapa ett nytt Malmö med en ny identitet: *kunskapsstaden*. Infrastrukturella projekt såsom Öresundsbron och Citytunneln arbetades fram och stod klara år 2000 respektive 2010. Diskussionen om en Malmö Högskola tog fart 1996, och 1998 stod skolan klar (Malmö stad, 2008). Citatet i inledningen kommer från Det Medicinska Malmö, ett forum som utgörs av ett samarbete mellan Region Skåne, Lunds universitet, Malmö högskola och Malmö stad, med syfte att stötta innovation och sammanhang för att bidra till tillväxt inom områdena life science och hälsa (Det Medicinska Malmö, 2013). Rapporten *Plattform för Kunskapsstaden Malmö* (2008) beställdes av Malmö stad och Malmö högskola och syftar till att introducera och skapa en beskrivningsmodell för den generella kunskapsstaden, samt en modell specifikt för kunskapsstaden Malmö. Rapporten tar upp de utmaningar som Malmö står inför samt strategier som bör användas för att främja en kunskapsstad. Här nämns de nya hållbara stadsdelar som är under utveckling i Malmö – Västra Hamnen med Turning Torso som landmärke och nya stadsdelen Hyllie i södra Malmö, som syftar till att bistå Malmö med

högkvalitativa urbana miljöer som attraherar studenter och kreativa individer (Malmö stad, 2008). Ett karaktäristiskt drag hos städer som genomgår en förvandling från industri- till kunskapsstad är att synen på staden som plats för produktion ändras till en stad som plats för konsumtion (Ek, Hultman, 2007). En attraktiv stad är grunden för en fortsatt ekonomisk utveckling, och i marknadsföringssyfte används evenemang, kultur och nöje för att stärka en stads identitet. Inom ramen för den postindustriella utveckling städer genomgår behöver stadsplanerare implementera de aspekter som gynnar ekonomisk utveckling – städer måste attrahera fortsatta investeringar. Richard Florida menar (2001) att den viktigaste av investeringar är attraherandet av de kreativa individerna, som enligt teorin om den kreativa klassen bidrar till ekonomisk framgång. Dessa människor dras till platser som är mångfacetterade, har ett rikt utbud på fritidsaktiviteter och kultur samt en stor arbetsmarknad med utrymme för karriär. Floridas idéer har anammats bland politiker och stadsplanerare runt om i världen, men har också blivit bemött av kritik. Kritiken berör de konsekvenser som uppstår när en viss typ av människor värderas högre än andra, och när deras behov sätts framför resten av befolkningens (Glaeser, 2004). En sådan uppdelning av människor riskerar att utveckla ett klassamhälle där vissa människors behov anses viktigare än andras.

Parallellt med identitetsbytet är det i dagsläget aktuellt att profilera Malmö med det arbete som Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö ägnar sig åt (Sydsvenskan, 3/2-2013). Kommissionen tillsattes år 2010 av Kommunstyrelsen och bakgrunden är de hälsoskillnader som rådde i Malmö år 1991, och som nästan tjugo år senare har visat sig ha ökat. Skillnaden i medellivslängd uppgick till 6,4 år i en jämförelse mellan Malmös olika stadsdelar. Kommissionen är politiskt oberoende och består av 14 kommissionärer, ordförande och sekretariat som tillsammans med forskare och experter arbetat fram underlagsrapporter, en delrapport, en slutrapport och drygt 200 förslag till åtgärder. Uppdraget bygger på tre aspekter; barn och ungas uppväxtvillkor, demokrati och inflytande i samhället, samt sociala och ekonomiska förutsättningar (Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, 2010).

Malmö stad och ett antal byggherrar utvecklar i dagsläget en helt ny, attraktiv stadsdel i södra Malmö; Hyllie. För närvarande är bland annat Malmö Arena, MalmöMässan och lyxköpcentrat Emporia belägna i området och inom ramen för planeringen ingår byggande av bostäder, skolor, hotell, kontor, badhus, aktivitetsparker, vanliga parker och torg. Hyllie nås genom Hyllie tågstation, en av stationerna som ligger mellan Malmö Centralstation och Köpenhamn. Visionen om Hyllie är att det ska bli ett regionalt centra, den klimatsmartaste stadsdelen i hela Öresund och ledande i arbetet mot hållbar stadsutveckling. Både de

ekonomiska, ekologiska och sociala aspekterna av hållbar utveckling ska tillämpas och genomsyra området. Visionerna och målen är presenterade på Hyllies egen hemsida, där Malmö stad och ett tjugotal byggherrar tillsammans marknadsför området (Hyllie, 2013). Det finns likheter mellan stadsdelen Hyllie och de regioner som anses vara attraktiva för kreativa individer, vilket således kan tyda på att stadsplanering ibland bygger på Floridas teori – samma teori som har fått kritik för att exkludera en viss typ av människor. Intressant är här att undersöka hur de sociala hållbarhetsfaktorerna definieras i utvecklingen av Hyllie och hur de skiljer sig åt aktörerna emellan.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande uppsats är att undersöka hur olika aktörer i Malmö definierar begreppet social hållbarhet och hur det implementeras vid utvecklingen av attraktiva områden. Undersökningen är en fallstudie över Malmös nya stadsdel Hyllie, och analyserar vilka potentiella konflikter som riskerar att uppstå. Uppsatsen utgår ifrån följande frågeställningar:

- Hur definierar olika aktörer i Malmö begreppet social hållbarhet?
- Hur implementeras social hållbarhet i planeringen av stadsdelen Hyllie?
- Vilka potentiella konflikter riskerar att uppstå utifrån aktörernas syn på social hållbarhet?

1.3 Avgränsningar

Den geografiska avgränsningen som gäller i uppsatsen är stadsdelen Hyllie i södra Malmö. Hyllie omfattar i dagsläget delområdena Lorensborg, Stadion, Borgmästaregården, Bellevuegården, Ärtholmen, Södertorp, Gröndal, Kulladal, Holma, Kroksbäcksparken, Kroksbäck, Hyllievång, Lindeborg och Svågertorp. Hyllievång är det område som utvecklas och som kommer att stå i fokus i uppsatsen, men några andra delområden kommer att tangeras. Fortsättningsvis kommer Hyllievång i uppsatsen att benämnas Hyllie, men det är delområdet Hyllievång som menas. Ämnesmässigt är uppsatsens avgränsning social hållbarhet både i sig självt, i relation till ekonomisk och ekologisk hållbarhet, och som en attraktionsfaktor.

1.4 Disposition

Uppsatsens struktur omfattar nio kapitel; 1 Introduktion, 2 Teoretiskt ramverk, 3 Metod, 4 Introduktion till studieområdet, 5 Aktörernas syn på social hållbarhet, 6 Projekt i Hyllie, 7

Integration Hyllie-Holma-Kroksbäck, 8 Analys och 9 Slutsatser. Kapitel 2 Teoretiskt ramverk utgörs av teorin som ligger till grund för uppsatsen; hållbar stadsutveckling, social hållbarhet, teorin om den kreativa klassen, och avslutas med två stycken som analyserar potentiella konflikter som riskerar att uppstå samt gemensamma nämnare mellan social hållbarhet och teorin om den kreativa klassen. Kapitel 3 Metodik behandlar den metod som används för att nå syftet med uppsatsen. Kapitel 4, 5, 6 och 7 är studiens resultat och utgörs av empirin framställd av den datainsamling som skett under arbetets gång. Dessa kapitel är i sin tur uppdelad i olika underrubriker. Kapitel 4 Introduktion till studieområdet inleds med en genomgång av stadsdelen Hyllie samt en beskrivning av de mål som Malmö har framställt i *Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi* och avslutas med ett delkapitel som berör bilden av Hyllie. Vidare följer kapitel 5 om aktörernas syn på social hållbarhet; definitioner, förhållanden de olika dimensionerna emellan och exempel på hur alla tre dimensioner kan inkorporeras i olika fall. Kapitel 6 Projekt i Hyllie inbegriper exempel på projekt som har utfärdats eller som man planerar att utföra i Hyllie, och urvalet skedde dels som ett resultat av vad som har varit återkommande i datainsamlingen och dels vad som ryms inom ramen för uppsatsens avgränsningar. Här ingår underrubrikerna 6.1 Bostäder, 6.2 Handel, 6.3 Fritid och nöjen, 6.4 Kontor, 6.5 Parker och torg, samt 6.6 Skola. Uppsatsen fortskrider med kapitel 7 Integration Hyllie-Holma-Kroksbäck som lyfter fram den integrationsproblematik som riskerar att uppstå i området samt tänkbara åtgärder; 7.1 Badhus i anslutning till Kroksbäcksparken och 7.2 Cykelboulevard. Studien avslutas med analys och slutsatser.

2 Teoretiskt ramverk

Här presenteras de teorier som ligger till grund för undersökningen, och som tillsammans med empirin bygger uppsatsens analyser och slutsatser.

2.1 Hållbar stadsutveckling

Begreppet hållbar utveckling definierades av Världskommissionen för miljö och utveckling under ledning av Gro Harlem Brundtland år 1987, och lyder följande:

”[sustainable development] is a development that meets the need of the present without compromising the ability of the future generations to meet their own needs”

(World Commission on Environment and Development, 1987, s. 6)

Hållbar stadsutveckling är en del av arbetet mot en hållbar utveckling i stort. Den ökande stadstillväxten i världen har resulterat i att över hälften av jordens befolkning nu bor i städer, och urbaniseringen innebär både möjligheter och problem. I västvärlden är ett av de stora problemen bebyggelsens utspridning, eller *urban sprawl*, som innebär de processer som leder till att städers olika verksamheter växer ut över det kringliggande landskapet (Wärneryd, Hallin, Hultman, 2002). Städers geografiska expansion sker på bekostnad av både ekologiska och sociala förhållanden i form av överbelastade stadskärnor, isolerade förorter och landskap som försummas. I och med utbredningen av staden ökar människans behov av individuell, flexibel rörlighet och har i åtminstone USA lett till ett höjt beroende av biltransporter (Whitehead, 2009).

2.2 Social hållbarhet

Den sociala dimensionen bildar tillsammans med den ekonomiska och den ekologiska dimensionen grundstenarna i en hållbar utveckling. Det finns mycket litteratur om ämnet i sig, men en precis definition saknas. Social hållbarhet har beskrivits som *”utveckling (och/eller tillväxt) som är kompatibel med en harmonisk utveckling av det civila samhället, som främjar en miljö som bidrar till kompatibel samlevnad mellan olika kulturella och sociala grupper på samma gång som den främjar social integration, med förbättringar i livskvalitet för alla segment hos befolkningen”* (Polèse, Stren, 2000, s. 15-16). En annan förklaring av begreppet, som här sätts i en urban kontext, är *”urban social hållbarhet är den fortsatta förmågan hos en stad att fungera som en långsiktig, hållbar miljö för mänsklig utveckling av interaktion, kommunikation och kultur”* (Yiftachel, Hedgcock, 1993, s. 140). Vidare innebär det i stora

drag att något är socialt hållbart ifall det skapar en harmonisk livsmiljö, minskar social ojämlikhet och klyftor samt förbättrar livet i allmänhet (Yung, Chan, 2012, s. 399).

2.2.1 Utveckling, överbryggande och bevarande

Vallance, Perkins och Dixon förklarar i sin artikel *What is Social Sustainability? A Clarification of Concepts* (2011) att social hållbarhet kan delas in i tre kategorier: 1) utveckling, 2) överbryggande och 3) bevarande¹. Utveckling betyder här i stora drag att grundläggande sociala förhållanden uppfylls och kvarstår mellan generationerna. Här inräknas rättvisa, fördelning av makt och resurser, sysselsättning, utbildning, tillhandahållande av grundläggande infrastruktur och tjänster, frihet, tillgång till inflytelserika beslutsfattande forum och allmänt bevarande av tillgångar. Överbryggande innebär att man bygger broar mellan människan och hennes miljö och att på så sätt få igång en förändringsprocess i det sociala beteendet som främjar miljön. Bevarande handlar om livskvaliteter, samt hur sociala och kulturella preferenser och karaktärsdrag tillsammans med miljön bevaras över tid. Det rör i stora drag den omgivning som folk vill leva i, och kan handla om exempelvis bevarande av landskap, sociala nätverk, förorter och privatbilism (Vallance, Perkins, Dixon, 2011).

2.2.2 Social hållbarhet i en urban kontext

”Sustainable communities [are] places where people want to live and work, now and in the future”

(ODPM, 2006, s.136)

Citatet är hämtat från rapporten *EU Ministerial Informal on Sustainable Communities Policy Papers* (2006) och syftar till att fånga essensen i ett hållbart samhälle. Hållbara samhällen möter de olika behoven hos befintliga och framtida invånare, är känsliga för sin omgivning och bidrar till en hög livskvalitet. Vidare är de säkra och inkluderande, välplanerade, fungerande, och erbjuder lika möjligheter och goda tjänster för alla (ODPM, 2006). Ett mer operationaliserat indikatorverktyg upprättades av Dempsey, Bramsley, Power och Brown (2009). Detta syftar till att belysa några bidragande faktorer till social hållbarhet i en urban kontext, se tabell 1.

---

¹ Begreppen är på engelska *development sustainability*, *bridge sustainability* och *maintenance sustainability* och har här översatts till svenska.

Tabell 1. Bidragande faktorer till social hållbarhet i en urban kontext.

Icke-fysiska faktorer	Övervägande fysiska faktorer
Utbildning	Urbanitet
Social rättvisa	Attraktiv offentlig sfär
Delaktighet och lokal demokrati	Anständiga bostäder
Hälsa, livskvalitet och välmående	Lokal miljö kvalitet och bekvämligheter
Social integration	Tillgänglighet (lokala tjänster, faciliteter, arbeten och gröna ytor)
Socialt kapital	Hållbar urban design
Samhälle	Grannskap
Säkerhet	Fotgängarvänliga grannskap
Blandade bostäder	
Rättvis fördelning av inkomster	
Social ordning	
Social sammanhållning	
Sammanhållning inom samhället (t.ex. inom och mellan olika grupper)	
Sociala nätverk	
Social interaktion	
Känsla av samhörighet	
Sysselsättning	
Bostäders stabilitet	
Aktiva samhällsorganisationer	
Kulturella traditioner	

Källa: Omarbetad av Dempsey, Bramsley, Power, Brown, 2009.

En annan social dimension i den urbana kontexten är placemaking. Placemaking nås genom ett holistiskt, tvärvetenskapligt tillvägagångssätt och handlar om att ge ekonomiska, ekologiska och sociala egenskaper lika stort rum inom planering, utveckling och förnyelse av städer och regioner. Olika typer av boende, olika användningsområden och flexibla miljöer som en del av den rumsliga designen bidrar till att invånare känner sig inkluderade och engagerade. Detta leder i sin tur till att både individer och grupper stärker sin identitet och skapar en känsla av samhörighet, tillhörighet och delaktighet (Heller, Adams, 2011).

Inom ramen för urban social hållbarhet utvecklade Yiftachel och Hedgcock (1993) ett analysverktyg bestående av tre dimensioner: rättvisa, gemenskap och urbanitet. Rättvisa innebär här en strävan efter ett mer socialt rättvist och stabilt samhälle som bygger på samarbete och deltagande medborgare i de beslut som påverkar stadsmiljön.

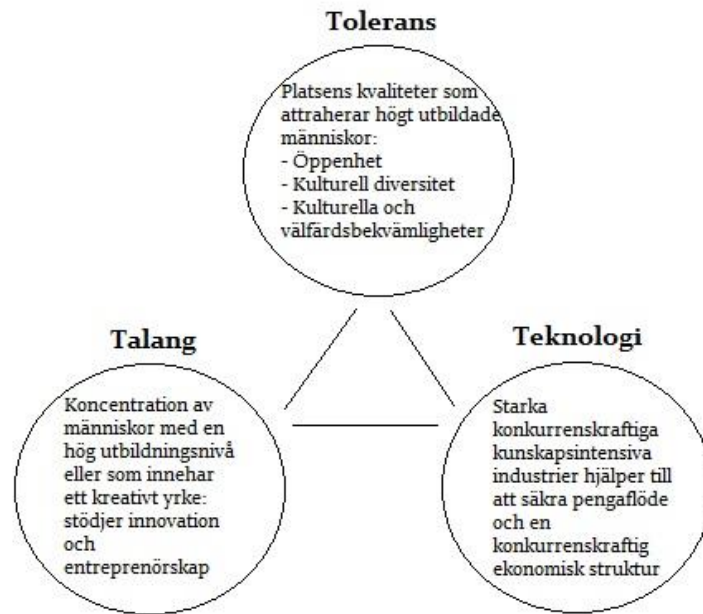
Gemenskapsdimensionen bygger på tre aspekter: dels designen av staden och dess påverkan på sociala relationer och beteenden, dels grannskapens karaktärer och dimensioner och

faciliteter som behövs för att utveckla samhället, och dels konceptet av social balans och social mix och deras roll i utvecklingen av samhällsstrukturer. Urbanitetsdimensionen innebär att man känner engagemang och åtagande inför staden och stadskärnan, vilket ibland riskerar att gå förlorat vid en utbredd migration till omkringliggande förorter.

2.3 Teorin om den kreativa klassen

Teorin om den kreativa klassen bygger på antagandet att vi har gått från en ekonomi byggd på kapital, arbetskraft och naturresurser till en ekonomi byggd på kunskap och information. Framväxten av en kreativ klass är ett resultat av att ekonomin är beroende av kreativiteten som bas för nya näringar, ny teknologi och de positiva ekonomiska effekter som följer. Den kreativa klassen består av individer som i sitt yrke använder sig av en hög grad kreativitet, ofta tillsammans med en hög utbildning som grund. Yrkeskategorier som faller in här är forskning, ingenjörskonst, konst, kultur och nöje samt branscher som finans, juridik, ledningsarbete, vård och utbildning. Kunskap och kreativitet genomsyrar såväl deras yrken som den nya ekonomin, och det är av högre grad att attrahera dessa människor till en region än företag om målet är att generera ekonomisk tillväxt (Florida, 2001). I samband med detta har regioner börjat anamma ett *people's climate* istället för det tidigare *business' climate*. De talangfulla personerna är mobila och attraktiva på arbetsmarknaden vilket gör att de har större möjligheter än andra att välja var de vill bosätta sig, och som en effekt av det har forskning kring regioners attraktivitet bedrivits (Florida, 2001). En gemensam nämnare hos de regioner som uppnått ekonomisk tillväxt är förekomsten av tre olika aspekter, eller 3T:

- *Tolerans*: En öppen atmosfär och låga inträdesbarriärer
- *Talang*: Utbildade och begåvade personer
- *Teknologi*: Graden av högteknologisk verksamhet, se figur 2

Figur 2. Förhållandet mellan tolerans, talang och teknologi (Omarbetad från Hansen, 2007).

Utifrån rapporten *Competing in the Age of Talent* dras slutsatsen att den geografiska miljön spelar stor roll i val av bosättning (Florida, 2000). Följande attribut anses vara attraktiva hos en region enligt de kreativa individerna:

- Tillgång till jobb och karriärmöjligheter. Preferensen är en bred arbetsmarknad med en stor variation av jobbmöjligheter
- Bekvämlighet och miljöns förmåga till rekreation. Speciellt tillgång till vatten och vattenbaserad rekreation
- Fritidsaktiviteter, såsom segling, cykling och bergsklättring. En stor variation av upplevelser är viktigare än fin konst, kultur och professionell sport
- Regionen ska vara progressiv, ung och ha en stor musikscen
- Regionen ska stödja en befolkningsvariation och satsa på hållbar utveckling

Likheter kan ses mellan teorin om den kreativa klassen och teorin om humankapital. Med humankapital menas i stora drag hur stor andel av befolkningen som har en högskoleexamen, och kritiker ifrågasätter hur stor del av den ekonomiska tillväxten som gynnas av den del av den kreativa klassen som ägnar sig åt konst eller kultur. Glaeser har studerat (2004) att kreativa, välbärgade individer föredrar regioner som innehar stora förorter med säkra gator, bra skolor och låga skatter och att det finns ett högt samband mellan just hög tillväxt,

säkerhetsfrågor, låga skatter och en *urban sprawl*. Jonathan Borggrens avhandling *Kreativa individers bostadsområden och arbetsställen: Belysta mot bakgrund av näringslivets omvandling och förändringar i bebyggelsestrukturen i Göteborg* (2011) når nästan samma slutsatser. Han menar att kreativa individers val av bostadsområden förändras med tiden; även om de prefererar att bo i stadskärnan när de är yngre, så värderas samma typer av förorter med bra skolor och säkra gator när de blivit äldre och skaffat familj.

2.4 Potentiella konflikter mellan en strävan efter social hållbarhet och teorin om den kreativa klassen som grund för stadsplanering

En av de bidragande faktorerna till social hållbarhet är tillgänglighet, till exempel till lokala tjänster, sysselsättning, faciliteter och gröna ytor. Den urbana strukturen, bebyggelsevis och infrastrukturellt, spelar här en stor roll ur tillgänglighetsaspekten. Ur en social rättvisespektiv behöver den urbana strukturen bidra till en hög tillgänglighet till utbildning, anständiga bostäder, offentliga tjänster, (social) infrastruktur, gröna ytor, kultur och rekreation (Dempsey et al, 2011). En blandad upplåtelseform hos bostäderna är också en bidragande orsak till social hållbarhet, till exempel en mix av bostadsrätter, fristående villor och hyresrätter. En sådan kombination kan bidra till ett mindre segregerat samhälle och en mindre risk för att olika grupper koncentreras inom samma område. En potentiell konflikt kan här uppstå mellan en strävan efter social hållbarhet och teorin om den kreativa klassen som grund för stadsplanering. Ett områdes ökande popularitet tenderar att få bostadspriserna att höjas, vilket i sig kan resultera i att människor som inte har samma ekonomiska villkor blir exkluderade från dessa områden. Riktlinjer som syftar till att gynna och attrahera kreativa individer har en tendens att lägga stora resurser på dessa områden, exempelvis på fritidsaktiviteter, rekreation och attraktiva bostäder. Följaktligen kan detta resultera i en segregerad stad, vilket inte är socialt hållbart.

Inom ramen för attraktionsfaktorer hos en stad återfinns som ovan nämnt ett rikt kulturliv, ett brett utbud av fritidsaktiviteter och en stor musikscen. Förekomsten av event bidrar ofta till att locka nya människor, nya verksamheter och ökat ekonomiskt inflöde, dock ofta på det existerande samhällets bekostnad. Många gånger varken konsulteras eller involveras den lokala befolkningen inför genomförandet av ett event utan bestäms och verkställs på ett högre maktplan. Andra sociala effekter av stora event är bland annat bristande sociala nätverk, stigande bostadspriser och en förändring i lokalbornas platsidentitet. Många gånger bekostas de stora evenemangen delvis av skattepengar som i sådana fall går förlorade och inte används till förmån för lokalbefolkningen. Vidare kan stora evenemang stjåla uppmärksamheten från

existerande problem, och fungera som en rökridå bakom vilken en stads inre sociala ohållbarhet göms (Manzi, 2008). Detta fenomen uppmärksammar Karin Book i en artikel i *Sydsvenskan* (3/4-2013) och menar att Malmö har mycket att vinna på att sitta värdskap för Eurovision Song Contest, men också mycket att förlora som en effekt av negativ publicitet och växande socioekonomiska problem. I bästa fall uppfylls några visioner, som att staden sätts på den internationella kartan med ökad turism, konsumtion och inkomster som följd av den mediala uppmärksamheten. I värsta fall sker evenemanget på bekostnad av andra satsningar (*Sydsvenskan*, 3/4-2013).

2.5 Gemensamma nämnare mellan social hållbarhet och attraktiva städer

Operationaliseringen av begreppet social hållbarhet innehåller en rad faktorer som återkommer inom ramen för vilka egenskaper, enligt teorin om den kreativa klassen, en stad eller region bör ha för att vara attraktiv:

- Kulturella traditioner
- Rekreation och gröna ytor
- Utbildning
- Attraktiv offentlig sfär
- Tillgång till arbete
- Öppenhet och tolerans
- Sociala nätverk

Att det finns gemensamma nämnare påvisar hur attraktivitet och social hållbarhet hänger ihop. Abrahamsson beskriver (2012) att det sätt som städernas sociala miljö uppfattas blir allt viktigare för bildandet av dess varumärke. En kunskapsstads humankapitalstillväxt hämmas av ohälsa, brist på behörighet för gymnasieutbildning, brist på jämlikhet och allmän social oro. Arbetskraft, kreativ mångfald, innovativ kapacitet och globala kontaktytor är några företeelser som migration och integration kan bidra till och som samtidigt är viktigt för att marknadsföra en stad som attraktiv. Dessa omständigheter kan förklara varför det är viktigt att prioritera social hållbarhet och allmän folkhälsa (Abrahamsson, 2012). Det tyder således på att man parallellt med arbetet mot att göra en stad eller region attraktiv även bör förstå vikten av de sociala aspekterna. Samtidigt kan det innebära att man många gånger uppnår åtminstone några faktorer för social hållbarhet om man arbetar för att stärka attraktiviteten. På samma sätt tvärtom; att man stärker attraktiviteten genom att arbeta för social hållbarhet.

Sammanfattningsvis finns det således både potentiella för- och nackdelar med strävan efter social hållbarhet samtidigt som teorin om den kreativa klassen har inflytande över stadsplaneringen. De eventuella konflikter som riskerar att uppstå är följande:

- Segregation stadsdelar emellan: klyftor riskerar att förstärkas
- Stora resurser läggs på att attrahera kreativa individer; exempelvis på evenemang/aktiviteter/rekreation, på bekostnad av övriga befolkningen

För att stärka stadens sociala förutsättningar parallellt med att göra den attraktiv krävs följaktligen en medvetenhet om hur de i en växelverkan motverkar eller verkar för varandra.

3 Metodik

För att uppnå syftet med uppsatsen genomfördes intervjuer med utvalda aktörer och läsning och analyserande av befintliga dokument som rör planeringen av Hyllie. Det teoretiska ramverket utvecklades genom läsning av publicerade böcker och artiklar som berör ämnena social hållbarhet, hållbar stadsutveckling och teorin om den kreativa klassen. Dessa hittades med hjälp av Göteborgs Universitetsbibliotek genom sökning på nämnda begrepp och teorier.

3.1 Urval

Urvalet av informanter skedde utifrån *centralitet*, alltså att valet föll på de personer som jag uppfattade som centrala inom det ämne som uppsatsen berör (Esaiasson et al, 2012). Viktigt här var att informanterna skulle uppfylla åtminstone ett av två kriterier: antingen arbeta med social hållbarhet på något sätt, eller arbeta med utformningen av Hyllie. I några av informanternas fall uppfylls båda kriterier. Viktigt för mig var att hitta olika typer av företrädare, således finns bland annat Stadsbyggnadskontoret i Malmö, den ideella organisationen Hållbar Utveckling Skåne och företaget Skanska representerade. Syftet med det var att kunna dokumentera både variationer och identifiera gemensamma mönster (Esaiasson et al, 2012). Sökandet efter de centrala personerna skedde med hjälp av internet, varpå dessa ringdes upp och förfrågades. Vidare följde jag upp med ett mail med en bifogad projektplan där uppsatsens syfte presenterades tillsammans med de ämnen som var tänkt att diskutera vid vårt möte. De aktörer som intervjuats är:

Jessica Andersson, marknadsansvarig på Skanska Öresund med fokus på Hyllie. Har jobbat på Skanska i 14 år, både med förvaltning, marknad och marknadsfrågor och som projektledare i olika projekt.

Anna Balkfors, utvecklingsstrateg och huvudsekreterare för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö sedan snart tre år tillbaka. Utbildad arbetsterapeut med en fil. kand. i PR och kommunikation och en masterexamen i public health. Hon är engagerad i samhällsplanering och folkhälsofrågor, och har jobbat som både projektledare inom privat näringsliv och som arbetsterapeut inom habilitering. Anna jobbade som Dalarnas första folkhälsoplanerare, efter det i ett tobak-alkohol-drog-förebyggande projekt i Malmö. Därefter har hon utvecklat folkhälsoolicies i staden på olika sätt, bland annat genom att skriva delårsrapporter, sammanställa data och göra den begriplig för beslutsfattare.

Mikael Wallberg, planarkitekt och projektledare för planeringen av Hyllie och Holmakroksbäck. Har tidigare jobbat i Norge, på Tema Arkitekter, drivit ett eget företag och jobbar nu på Stadsbyggnadskontoret i Malmö.

Eva Delshammar, landskapsarkitekt och projektledare över Vattenparken, Stationstorget och Allétorget i Hyllie. Hon jobbar på Stadsmiljöavdelningen som enbart arbetar med det som byggs nytt i det offentliga rummet i staden. Tidigare har hon arbetat i Helsingborgs kommun som landskapsarkitekt på en strategisk nivå, samt på universitet, privat firma och på Länsstyrelsen. Sedan hon började jobba för Malmö stad har hon arbetat mest med Hyllie.

Birthe Müller, verksamhetschef för social hållbarhet i den ideella organisationen Hållbar Utveckling Skåne. Har jobbat i nio år på Röda Korset, och utöver det på Internationell Människohjälp och för Malmö stad och med kultur och kreativitet. I Malmö stad arbetade hon även med officiella internationella kontakter, och var inblandad i bostadsområdet Bo01 i Västra Hamnen. Birthe Müller är engagerad i hur man får människor att bli engagerade.

Marianne Dock, arkitekt som jobbar på en strategisk avdelning på Stadsbyggnadskontoret i Malmö. Hennes inriktning i stadsplanering handlar om alla typer av sociala faktorer, och vilken påverkan den fysiska miljön har. Marianne Dock har jobbat i 30 år som arkitekt, varav första hälften var på ett arkitektkontor som arbetade ekologiskt samt med sociala faktorer och människor. Hon arbetade därefter på ett stadsbyggnadskontor i Helsingborg, bland annat med delaktighetsfrågor och medborgardialoger.

3.2 Intervjuer

Med informanterna har jag gjort samtalsintervjuer på deras kontor, med undantag från Marianne Dock som jag träffade på ett café i centrala Malmö. En intervjuguide med semistrukturerade frågor har använts till alla intervjuer, men frågornas och följdfrågornas karaktär har varierat från intervju till intervju eftersom informanterna är insatta i olika kunskapsområden. Alla intervjuer spelades in och anteckningar gjordes under tiden ifall något skulle hända med inspelningen. Informanterna har fått tala fritt och pauser har tillåtits mellan frågorna för att de intervjuade ska få möjlighet att komplettera sina svar.

3.3 Intervjuguidens utformning

Den intervjuguide som först utformades syftade till att vara generell och täcka fyra övergripande teman. Det första temat berörde informantens yrkesliv; vad hen arbetar med idag, har arbetat med tidigare och orsaker till dessa val. Detta fungerar som en uppvärmning

inför resterande frågor och skapar således en öppnare atmosfär och lättare stämning (Esaiasson et al, 2012). Det andra temat handlade om hållbarhet; hur hen ser på begreppet, definierar det och varför det är viktigt. Det tredje temat berörde de metoder som informanten använder för att implementera social hållbarhet i sitt yrke. Det fjärde temat tog upp hur informanten trodde att de sociala förutsättningarna skulle utvecklas i Hyllie, samt hur hen såg på Hyllies framtid. Den generella guiden bestod med andra ord av öppet formulerade frågor, som inleddes med ett ”Berätta hur...” för att låta informanten svara och utveckla vad denne anser med sina egna ord. Se bilaga 1 för den generella intervjuguiden.

3.4 Bearbetning

De inspelade intervjuerna transkriberades, med undantag för intervjun med Birthe Müller vars inspelning av tekniska anledningar inte gick att spela upp efteråt. I det fallet använde jag mig av mina anteckningar som jag gjort under intervjuens gång för att sammanställa de relevanta delarna i ett dokument. Samtliga intervjuer tog cirka 60 minuter att genomföra och resulterade i ett datamaterial på 40 A4-sidor som skrevs ut, lästes igenom och analyserades. Den första bearbetningen som gjordes var datareduktion, det vill säga att den information som inte ansågs relevant för studien bortsållades. I det här fallet letade jag noga efter dels de stycken som berörde hållbarhet i sig, utformningen av Hyllie, Hyllies attraktivitet och dels de stycken som på något sätt kan kopplas till dessa teman. Jag bestämde mig också för att tillåta både kognitiva, det vill säga informantens känsla inför fenomenet, och deskriptiva stycken när datareduktionen genomfördes. Efter att intervjuerna genomförts kodades materialet genom följande teman: hållbarhet, attraktivitet, skola, bostäder, offentliga ytor, integration, handel, kommunikation, kontor/arbetsliv. Dessa teman var ej förvalda, utan kom som ett resultat av vad som varit återkommande i respondenternas svar. Datareduktionen och kodningen har gjort materialet överskådligt och lättare att analysera, samtidigt som förhållningssätt och jämförelser mellan dessa har blivit tydligare (Lantz Friedrich, 2008).

3.5 Läsning och analyserande av befintliga dokument och policier

För att få en övergripande bild av hur Hyllie ska utformas läste och analyserade jag, som ett komplement till intervjuerna, olika dokument, planer och policier som berör planeringen av Hyllie. Här ingår *Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi, Hela Hyllie Hållbart*, samt Hyllies egen hemsida som gemensamt framställts av Malmö stad och de aktuella byggherrarna. Hyllies utveckling är ett dagsaktuellt och samhällsrelevant ämne, varpå även dagstidningen *Sydsvenskan* har använts som källa.

3.6 GIS

Figur 3 och 4 framställdes med hjälp av programvaran ArcMap och med data från Lantmäteriet och Malmö stad. Figur 3 syftar till att visualisera Hyllies lokalisering i förhållande till övriga Malmö, samt dess delområden. Figur 4 är mer detaljerad och syftar till att visualisera ett urval av befintliga och framtida projekt i Hyllie. Framförallt är det de projekt som beskrivs i kapitel 6 som synliggörs på kartan.

3.7 Källkritik

Eftersom Hyllie är i uppbyggnadsfas och ej färdigställt så består många av dokumenten, planerna och policier av visioner och mål. Det är oklart ifall de olika projektens budgetar kommer att vara desamma under genomförandets gång eller ändras, vilket isåfall även ändrar förutsättningarna för området och de olika komponenter det består av. Jag har tilltro till informanternas svar, men är medveten om att Hyllie håller på att marknadsföras och den problematik det kan innebära att det är representanter från olika aktörer som intervjuats. Det kanske inte har påverkat svaren, men det finns en risk att vissa delar har utelämnats. I och med att studien bygger på dessa visioner och mål så förs analyser och slutsatser förutsatt att dessa uppfylls. Jag är medveten om att jag bara skrapar på ytan vad gäller både utformningen av Hyllie samt dess förutsättningar att vara en socialt hållbar stadsdel.

4 Områdesöversikt

Hyllie är lokaliserat i södra Malmö och består av 14 delområden, se figur 3. Ett av dessa är Hyllievång inom vars gränser utbyggnad och utveckling pågår. Hyllievång är 200 hektar stort, och gränsar i norr mot resten av Malmö, i söder mot Söderslätt och i väster mot Danmark. Hyllie station är en av Malmös tre tågstationer och den sista stationen innan Danmark. Tågtiden mellan Hyllie och Kastrup är 12 minuter och varje dag passerar cirka 17 000 resande människor Hyllie. Förutom tågtrafiken nås Hyllie av stadsbussar, regionbussar, cykelvägar och det förbereds för spårvagnstrafik (Hyllie, 2013). I dagsläget är Malmö Arena, där Eurovision Song Contest hålls i maj 2013, MalmöMässan, köpcentret Emporia, hotell och kontorshus placerade här, och fullt utbyggt kommer det i framtiden finnas cirka 9 000 bostäder och lika många arbetsplatser (Malmö, 2013).

Figur 3. Karta över Hyllies lokalisering i Malmö samt de olika delområdena (Källa: Lantmäteriet och Malmö Stad. Egen bearbetning av Celine Berggreen-Clausen).

4.1 Mål för Malmö

Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi är ett strategiskt dokument som syftar till att visualisera en målsättning för hur staden ska se ut år 2030. Centralt i översiktsplanen är en samverkan mellan och satsning på ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling.

Väsentligt är också stadens attraktivitet och hur det går hand i hand med samtliga dimensioner av den hållbara utvecklingen. Bland de övergripande mål som presenteras i översiktsplanen finns att Malmö ska vara en nära, tät och blandad stad, den socio-ekonomiska utvecklingen ska stärkas, Malmö ska vara motor i regionen, vara en grönare stad och att attraktiviteten ska stärkas genom stadskaraktär, stadsmiljö och arkitektur. Följande är några av de detaljerade mål som presenteras:

- Planeringen ska sträva efter en blandning av olika funktioner och ett varierat utbud av olika bostadstyper och upplåtelseformer
- Fler ska kunna bo och verka i staden, vilket ger rikare folkliv på gator och torg och bättre underlag för service, handel och kollektivtrafik
- Staden ska utvecklas som kulturell och demokratisk arena och stadens utformning ska skapa attraktiva mötesplatser och stimulera till gränsöverskridande rörelsemönster
- Främja ökad mobilitet och bättre regional, nationell och internationell tillgänglighet
- Förtätning med grönska ska vara en naturlig del av att bygga staden tätare. Bygg grönare bostadskvarter och gatumiljöer
- Kommunens kust och landsbygd ska göras till attraktiva besöksmål genom att skapa stråk och besökspunkter för fritidsaktivitet och turism
- Skapa levande stadsrum för kultur, möten och upplevelse
- Bygg hållbart för dagens och framtidens generationer. Förstärk stadens karaktär och lyft fram det historiska

(Malmö stad, 2012)

Målen ovan representerar de olika dimensionerna i hållbar utveckling på varierande sätt; vissa är tydligt inriktade på den sociala medan andra verkar bestå av en kombination av samtliga dimensioner. Ur detta kan läsas att de olika aspekterna hänger ihop på många plan - ett rikare folkliv på gator och torg skapar möjligheter för möten och upplevelser samtidigt som det ger underlag för handel vilket gynnar både det sociala och ekonomiska. Gröna bostadskvarter och målet att göra kust och landsbygd till attraktiva besöksmål kan bidra till en ökad medvetenhet

om den omkringliggande miljön, som i det teoretiska ramverket beskrivs som *överbryggande* och innebär en sammanlänkning mellan människa och miljö; det sociala och det ekologiska.

4.2 Bilden av Hyllie

Visionen om Hyllie beskriver en stadsdel med värdeorden *Internationellt*, *Positiv respektlöshet* och *En hållbar upplevelse*. Målet är att Hyllie ska vara en gränsöverskridande plats med hela världen som arena, en hållbar stadsdel utifrån de tre dimensionerna – ekologiskt, socialt och ekonomiskt, samt tillhandahålla en mångfald av hållbara upplevelser. Den goda jorden, kommunikationsnoden och integrationen är tre värden som utvecklingen av Hyllie bygger på (Hyllie, 2013). Många av aktörerna har uppgett just kommunikationsläget som en förklaringsfaktor till Hyllies attraktivitet. Det tillsammans med möjligheten till något nytt och specialanpassat, en annan arbetsmiljö, tror Jessica Andersson från Skanska är förklaringen. Hon menar att det finns en nybyggarkänsla i området som man gärna vill vara en del av. Anna Balkfors från Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö tror att näringslivsaktörer är en viktig målgrupp och det internationella tänket har gjort att man har satsat mycket på företag, boenden och en internationella skola. Jessica Andersson betonar däremot att målgruppen består av många olika typer av människor, men att man i bygget av Skanska Öresunds fastigheter anpassar sig efter kontorstjänstearbetare och väger in faktorer som närhet till service och möjligheter att röra sig i området för att hämta inspiration. Det finns redan ett kluster kring evenemang och nöje, men det kan också karaktäriseras av hållbarhetstänket (Intervju Jessica Andersson, 12/4). Hyllie spelar en roll som regionalt centrum i Öresund på grund av att den första tågstationen på den svenska sidan är lokaliserad där (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Området kommer att vara en del av en större region med Köpenhamn i ena riktningen och Lund i andra, där det håller på att byggas bland annat ESS. ESS, European Spallation Source, är ett planerat flervetenskapligt forskningscentrum och eftersom det ägs och drivs av flera olika länder räknar man med att ett stort antal personer från andra länder kommer att flytta till regionen (Region Skåne, 2013). Hyllie kan då fungera som alternativ för val av bosättning på grund av att det är en kommunikationsnod (Intervju Jessica Andersson, 12/4).

Det andra värdet, den goda jorden, syftar till att nås genom att låta stadsdelen genomsyras av närheten till Söderslätt. Jordan kommer att bli Hyllies signum, såsom vattnet är Västra Hamnens signum. Ofta har man haft visionen om staden som möter landet, men staden har vuxit i lökformade ringar utan ett ordentligt avslut vilket har gjort att det har blivit ett förhandlingslandskap utanför där exempelvis gamla gårdar har förlorat sitt sammanhang och

inte längre knyts ihop med staden (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Mikael Wallberg anser att det är viktigt att sammanlänka staden och slätten, och det syftar man till att göra genom att bland annat spara en gammal, medeltida by som är lokaliserad utanför Hyllie. Kopplingen till närmiljön ligger här i linje med den tidigare presenterade Översiktsplanens mål att lyfta fram det historiska och stärka stadens karaktär, samtidigt som det kan stärka både stadsdelens attraktivitet och ge förutsättningar för att vara socialt hållbar genom att värdera kulturella traditioner.

Vad gäller utformningen av stadsdelen är några av informanterna från Stadsbyggnadskontoret inte överens huruvida det estetiska är viktigt eller ej ur attraktionssynpunkt. Mikael Wallberg menar att man inte kan bygga fula miljöer som inte fungerar från början utan att det borde bidra till stadsbilden. Man planerar att bygga en skola i slutet av Hyllie Boulevard som löper genom Hyllie, och Mikael Wallberg menar att luften pysar ut om det inte står något annat än en högstadieskola där – det måste vara en vacker front på en vacker gata. Marianne Dock menar å andra sidan att det inte handlar om attraktivt som i design, att man bygger vackra eller snygga hus. Man kan till och med tillåta extremt fula hus om man bara får tillräckligt med upplevelser, parallellt med att det är byggt i en lämplig skala. Det blir attraktivt per automatik när man bygger för andra människor, och det handlar om många olika bitar. Vilka människor som bor där, vilka kreativa processer som är igång, samspelet mellan inne och ute, och själva upplevelsen i att vara en del av en föränderlig stad är kärnan hos en attraktiv stad (Intervju Marianne Dock, 5/4). Både Jessica Andersson, Mikael Wallberg och Eva Delshammar problematiserar det faktum att Hyllie i dagsläget karaktäriseras av de stora byggnader som upprättats, såsom Malmö Arena, MalmöMässan och Emporia. Det är svårt att bygga en tät och blandad stad med stora klossar (Intervju Mikael Wallberg, 12/4) och i dagsläget lever det inte upp till målet om en grön, tät och blandad stad som presenteras i Översiktsplanen. Både Mikael Wallberg och Eva Delshammar tror dock att det kommer att bli bättre när bostäderna och de andra komponenterna växer upp runtomkring.

5 Aktörernas syn på social hållbarhet

I det här kapitlet presenteras de uppfattningar och åsikter som de tillfrågade aktörerna har om begreppet social hållbarhet. Kontinuerligt kommer materialet även att analyseras, och likheter och skillnader belysas.

5.1 Definition

Anna Balkfors från Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö tror att det finns lika många svar på frågan vad social hållbarhet är som personer som tillfrågas. Malmös miljödirektör, Katarina Pelin, är övertygad om att det aldrig går att hitta den där rätta definitionen och att det inte heller är fruktbart att söka efter den (Intervju Anna Balkfors, 5/4). Detsamma menar Birthe Müller från Hållbar Utveckling Skåne; det finns inte en definition av social hållbarhet utan vi hittar det medan vi söker. Social hållbarhet är en förändringsprocess, inte ett tillstånd. Förändringsprocessen behöver i sig bestå av arbete för social rättvisa, socialt kapital och det sociala kontraktet mellan stat och individ. Det är viktigt att få folk att vara delaktiga genom att ge dem mer makt över sina egna liv och göra dem kapabla för att göra mer själva (Intervju Birthe Müller, 9/4). Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö menar att man kan definiera social hållbarhet med begreppet hälsa men andra faktorer som tillit, trygghet, delaktighet och möjligheten att påverka sin egen situation bör inräknas.

Kommissionen för ett socialt hållbart Malmös delrapport från 2012 bygger bland annat på WHO-rapporten *Closing the Gap in a Generation*, den engelska *Fair Society, Healthy Lives* och den danska rapporten *Ulighed i Sundhed – årsager og indsatser* som visar att följande sociala faktorer kan påverka skillnader i hälsa: barns tidiga utveckling (kognition, emotionellt, socialt), skolan (oavslutad skolgång), segregering och social närmiljö, inkomst (fattigdom), långvarig arbetslöshet, social utsatthet, fysisk miljö, arbetsmiljön (fysisk och psykosocial), livsstilen, tidigt nedsatt funktionsförmåga, hälso- och sjukvårdens roll samt den exkluderande arbetsmarknaden. Det är dessa faktorer som ligger till grund för och speglar kommissionens arbete (Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, 2012).

Att social hållbarhet kan knytas till folkhälsan tror även Marianne Dock från Stadsbyggnadskontoret, som belyser att de nationella folkhälsomålen börjar med delaktighet i samhället, trygghet och tillit. Hon tillägger även att det handlar om den sociala interaktionen mellan människor. Det är samma definition på den sociala hållbarheten som på den ekonomiska och ekologiska; det ska inte påverka den totala summan och det vi lägger in ska

inte förstöra för någon annan. Vi ska kunna få ut det bästa av våra förmågor (Intervju Marianne Dock, 5/4).

”Precis på samma sätt som ekologi beskrivs som en samordning mellan organismer. Så är ju det sociala utbytet mellan mänskliga varelser, och det ska vara så smidigt som möjligt så att folk fortsätter att må bra. Det handlar ju om att ha ett demokratiskt samhälle som inte fallerar och då är det väldigt mycket med tilliten ofta. Om vi ska kunna bo såhär tätt tillsammans och utnyttja resurserna... Vi måste se till att alla mår bra.”

Marianne Dock, 5/4

Eva Delshammar från Stadsmiljöavdelningen anser att arbetet för social hållbarhet innebär att man ska göra någonting där människor trivs; att människor är ute och rör på sig, uppehåller sig och träffas på de offentliga ytorna samt att människor av olika sorter träffas naturligt. Hon problematiserar det faktum att en uppdelning av människor är ett problem i många städer, och detsamma säger Mikael Wallberg från Stadsbyggnadskontoret:

”Jag skulle vilja säga att social hållbarhet handlar om miljöer som är så robusta att många kan vara på dem och trivas och både leva och verka och besöka. Alltså någon typ av platser där gränser mellan människor i form av etnicitet och (...) sociala grupper kan mötas. Det tror jag är socialt hållbart. Skillnaderna växer i städerna och det tror jag inte är socialt hållbart.”

Mikael Wallberg, 12/4

5.2 Relationen mellan de tre dimensionerna

Mikael Wallberg tror inte riktigt på indelningen av begreppet hållbarhet i ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter. Det är bra att man har delat på det så att man kan prata om olika dimensioner, men om någonting ska vara hållbart så måste man få med sig alla delar (Intervju Mikael Wallberg, 12/4).

”Det är inte hållbart om man bara pratar om ’ja, men det är inte ekologiskt hållbart men det är socialt hållbart’, ja men då är det ju inte hållbart. Och om man gör någonting som inte är ekonomiskt hållbart men som är ekologiskt hållbart, ja men då kommer vi ju inte ha råd att bygga det eller

förvalta det. Vi måste ha alla delar hela tiden, och så måste vi prata om dem en i taget för man kan inte prata om alla samtidigt.”

Mikael Wallberg, 12/4

Anna Balkfors menar som Mikael Wallberg att det inte går att uppnå något som är socialt hållbart om man inte inkluderar det som har med miljö och ekonomi att göra. Man kan inte isolera social hållbarhet från miljö och ekonomi, utan i grund och botten handlar det om mänsklig överlevnad och att naturens resurser ska räcka till generation efter generation (Intervju Anna Balkfors, 5/4). Varken Mikael Wallberg eller Anna Balkfors anser att det är någon konflikt mellan de olika dimensionerna i sig, men menar att det gäller att planera långsiktigt. Anna Balkfors säger dock att det är viktigt att belysa för politiker och beslutsfattare att också sociala frågor är viktigt:

”Att göra de sociala frågorna till utvecklingsfrågor och gör det lite, liksom spännande. Kaxigt, och lite sexigt att jobba med sociala frågor! Och det är lite klurigt för att per automatik finns det inte mycket resurser åt det här. Det är inte det man marknadsför, och jag tror att man måste jobba med det, man måste skapa en attraktivitet kring de här frågorna.”

Anna Balkfors, 5/4

Eva Delshammar anser dock att det hela tiden är vägande för och emot, och ibland får den ekonomiska hållbarheten lite mer tyngd. Också Marianne Dock problematiserar det faktum att det ofta är motstående intressen och att det är svårt att tydliggöra dem. Det är ett problem att det inte finns liknande mått för de sociala värdena som det finns för de ekonomiska och miljömässiga (Intervju Marianne Dock, 5/4).

”En parkerad bil tar 20 m², men vi har inget mått för människan eller barnen. (...) Allt som har med sociala värden är mycket svårare att visa, och många gånger är det lättare att få igenom någonting där man säger 'ja, men parkeringsnormen är ju såhär' (...) Och så märker man att de här mjuka, sociala faktorerna som man inte har siffror på, ja de kommer ju längst ner i kriterierna många gånger.”

Marianne Dock, 5/4

Jessica Andersson från Skanska anser inte att det är svårt att prioritera mellan de olika dimensionerna, men i likhet med Marianne Dock anser hon att det är svårt att ta på. Det är lätt

att säga att man vill och att man har önskemål, men att det är svårt att veta hur man ska göra. Det svåra med de sociala faktorerna är möjligtvis det som gör att man lägger större resurser på miljöfaktorer (Intervju Jessica Andersson, 12/4). Sammanfattningsvis innebär det att skillnaden i attityd inte är representerad av en viss aktör, utan att informanter från samma företag eller organisation har olika uppfattningar. Eva Delshammar problematiserar även att det arbete som Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö ägnar sig åt inte är tillräckligt förankrad i det arbete hon ägnar sig åt, och ställer sig frågande till hur hon ska förhålla sig till det. Mikael Wallberg och Marianne Dock är medvetna om de sociala aspekter som påverkas av arkitektur, men Marianne Dock belyser att det inte finns en ”checklista”. Hon menar att det kanske borde finnas en sådan, och att det hade varit bra om fysiska beslut kunde mätas med bättre verktyg, att det föregås av någon typ av social konsekvensanalys. Här finns således både skillnader i uppfattningar kring hur de olika dimensionerna förhåller sig till varandra, och skillnader i hur väl förankrat vikten av de sociala konsekvenserna är i arbetet med bland annat utformningen av Hyllie. Att det upplevs som en brist på mätverktyg för de sociala frågorna och att det ligger till grund för att ekonomiska eller miljömässiga aspekter får större tyngd behöver således inte betyda att de sociala faktorerna anses vara mindre viktiga. En skillnad i uppfattning hur det ekonomiska, ekologiska och sociala förhåller sig till varandra kan dock möjliggöra att ekonomiska och ekologiska intressen får fortsatt större tyngd än de sociala.

5.3 Inkorporering av alla dimensioner

Birthe Müller och Mikael Wallberg berättar om olika sätt man kan konkretisera arbetet för hållbarhet. Hållbar Utveckling Skåne har arbetat med den ekologiska dimensionen sedan start, för att sedan tillsätta den ekonomiska som styrdirektiv och slutligen den sociala dimensionen för att få helheten. Just nu ska ett projekt kallat RådRum startas, som vid första anblick verkar ytterst social. Det handlar om att frivilliga som har fått utbildning ska finnas som stöd till olika sociala målgrupper, bland annat lågutbildade, nyanlända och anhöriginvandrare som behöver hjälp med till exempel bostadsbidrag, någon som följer med i rätten, eller behöver prata med någon som kan och förstår brev från myndigheter. Detta bidrar även till den ekologiska och ekonomiska hållbarheten, eftersom att om man får det bättre socialt ställt så brukar det bidra till att man engagerar sig mer miljömässigt. Sociala projekt är ofta samtidigt miljöprojekt. Ett annat exempel är projektet Bisam som har verkat för att engagera funktionsnedsatta i biodling, vilket stärker både den sociala biten och den ekologiska, eftersom Malmö behöver fler bin för pollinering. I Seved i Malmö startades även

odlingsprojektet ”Barn i Stan” som bidrog till att befolkningen som bott länge i Seved fick en anledning att börja umgås med de nyanlända och prata om odlingarna (Intervju Birthe Müller, 9/4). Ett allreligiöst råd i Göteborg diskuterade frågan om segregation och kom fram till att de skulle skapa möjligheter för människor att odla. Odling talar till människans alla sinnen, samtidigt som det är så pass grundläggande att alla kan prata om det. Genom odlingsprojektet skapades något gemensamt att mötas kring och en ny typ av stadsrum bildades (Intervju Mikael Wallberg, 12/4).

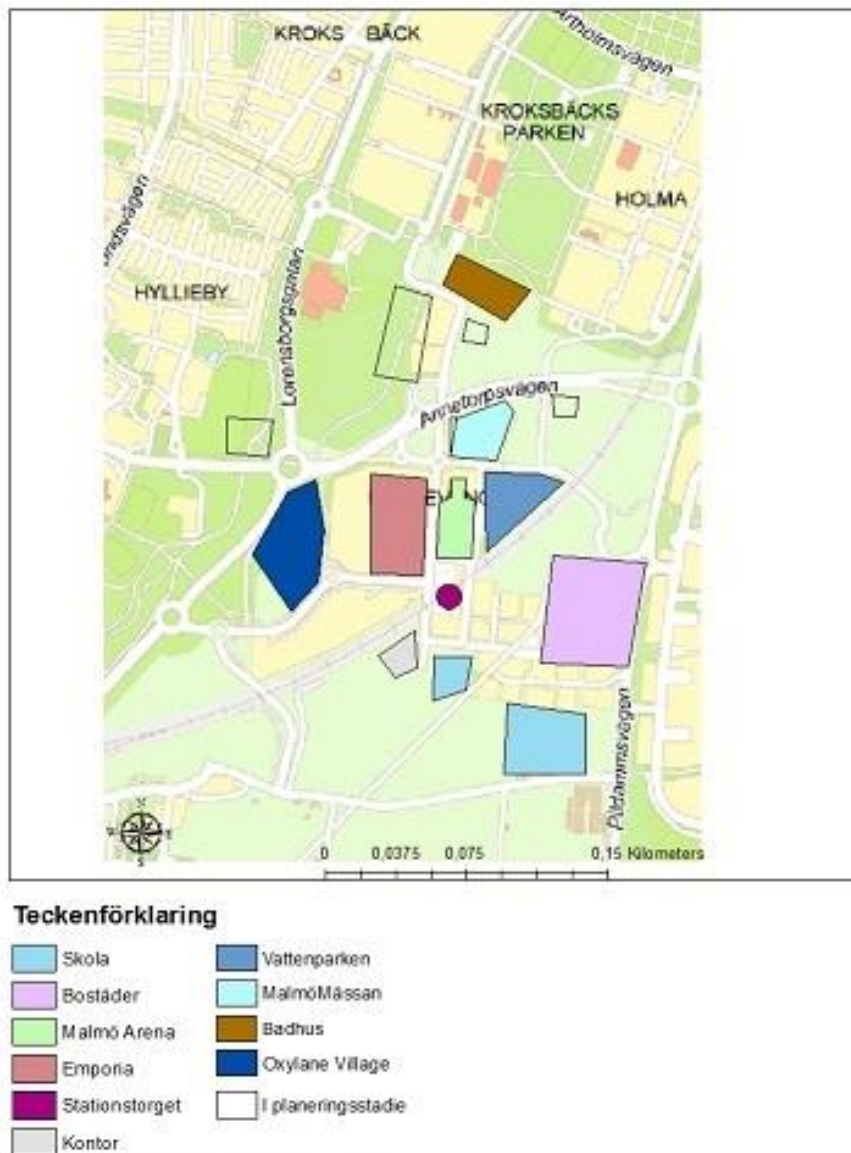
”Det är faktiskt också näring, och där har man fått in flera av krogarna i Göteborg. De vill ha de här svinen som går på Prästgården och de vill ha det som producerats för det är närproducerat och det gör göteborgarna själva. Och det har också fått igång försäljningen av vissa av torgen i Göteborg. Så att i många led leder det till en social gemenskap och den typen av initiativ och möjligheter i städer, det tycker jag är viktigt.”

Mikael Wallberg, 12/4

Återigen belyses sammanlänkningsen av miljö, ekonomi och sociala faktorer som en helhet där varje dimension skapas av och bidrar till att skapa övriga dimensioner.

6 Projekt i Hyllie

I det här kapitlet presenteras och analyseras en rad projekt som har förverkligats eller som man planerar att förverkliga i Hyllie, se figur 4 för dess lokaliseringar i området. Exemplet som valts ut är ett resultat av en sammanvägning mellan aktörernas svar och dess relevans i förhållande till det teoretiska ramverket. Således kommer även andra funktioner vara en del av Hyllie i framtiden, som inte redogörs för i det här kapitlet.

Figur 4. Detaljerad karta över Hyllievång samt befintliga och framtida projekt (Källa: Malmö stad. Egen bearbetning av Celine Berggreen-Clausen).

6.1 Bostäder

Hyllie kommer att rymma 9 000 bostäder när det är fullt utbyggt, varav 30 % ska vara hyresrätter. Eventuellt kan det komma att bli mellan 10 000 och 12 000 bostäder (Intervju Jessica Andersson, 12/4). Sjutton byggherrar är aktuella i dagsläget och bostäderna kommer att variera i både yta och i karaktär, såväl flerbostadshus som stadsradhus ska byggas (Hyllie, 2013). Blandade bostäder och upplåtelseformer ligger i linje med utställningsförslaget till *Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi*, där flera direktiv introduceras. Det ska läggas stor vikt vid att bygga tätare, grönare och mer blandat. En blandad stad är en stad som har kompletterat stadsdelar med de funktioner som saknas, till exempel arbetsplatser i bostadsområden (Malmö stad, 2012), men också förekomsten av blandade typer av människor, yrken, upplåtelseformer, bostadstyper och storlekarna på dessa spelar roll (Intervju Marianne Dock, 5/4). Det ska gärna finnas både ettor och femmor, så att man kan flytta till ett annat ställe inom samma område om ens sociala eller ekonomiska förutsättningar förändras och på så sätt behålla sina sociala nätverk. Ett område med låg förflyttningsgrad är ett stabilt och tryggt område. Marianne Dock problematiserar det faktum att när man vistas i en social miljö, så tror man att det är verkligheten, det blir normen. Det blir norm när folk omkring en har svårt att klara av skolan, inte har något arbete, är utsatta för våld och har kriminaliteten runt hörnen och man upplever det som att det är den framtidsutsikt man har. Ett blandat område kan motverka detta genom att se till att det finns många olika vuxna förebilder. Även skala spelar roll, att det blir hanterbart när det gäller antal människor man klarar av att ha i sin närmsta omgivning, och som man kan knyta band till. Tillit till sin närmsta omgivning är en förutsättning för att kunna känna tillit till samhälle, politik och annat i stort. Den sociala kontrollen minskar ju mer vi bygger in oss, och en öppenhet inom grannskapen kan bidra till att man på ett tidigt stadie upptäcker exempelvis felaktiga hemförhållanden eller förekomst av brott (Intervju Marianne Dock, 5/4).

Karaktäristiskt för de bostäder som man planerar bygga i Hyllie är att de är klimatsmarta, varierande i storlek och typ och har ofta stora terrasser eller balkonger (Hyllie, 2013). En enrumslägenhet på 37 m² belägen på Hyllie Boulevard kommer att kosta drygt 1 miljon kronor, och en fyrrumslägenhet på 97 m² på samma gata kommer att kosta drygt 3 miljoner (Hemnet, JM, 2013). Marianne Dock problematiserar det faktum att nya, attraktiva stadsdelar ofta innehåller bostäder med stora balkonger och små gårdar eftersom det minimerar kontakten med ens grannar.

”Sedan 50-talet har vi fyrdubblat vårt ytbehov både inomhus och utomhus. Någonstans är det också en hållbarhetsaspekt, att vi måste faktiskt krympa våra utrymmen. Och jag tror att krympande utrymmen gör att vi får bättre social kontakt med varandra, men det är jättesvårt, för det är ju norm idag.”

Marianne Dock, 5/4

Beläget mellan Hyllie och Lindeborg har en kvartersstad börjat byggas som kommer att bli tät och hög (se figur 4 för lokaliseringar av projekt i Hyllie), och Eva Delshammar tror att det kommer att byggas radhus lite längre söderut i Hyllie. Hon tror att Hyllie får bättre förutsättningar när bostäderna börjar byggas, eftersom de stora byggnaderna i centrum har livlösa fasader, och många kontor riskerar att göra Hyllie dött på kvällen. Eva Delshammar är rädd för att man ska snåla med de allmänna ytorna och att det byggs på de gröna ytorna. Hon nämner området Djingis Khan i Lund som ett fungerande, socialt hållbart område, där alla känner varandra och umgås med varandra på utegården. Hon problematiserar att man inte bygger så längre eftersom man vill ta marken i anspråk och bygga tätare. Många efterfrågar egen trädgård, och möjligtvis kommer det att byggas ett bostadsområde i liknelse med Bo01 i Västra Hamnen som knyts ihop med ett naturstråk och ett kulturstråk (Intervju Eva Delshammar, 11/4). Förmodligen ska det vara möjligt att odla i områdena mellan husen i Hyllie. Odlingen ska införlivas i stadsrummet trots att man bygger tätt (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Mikael Wallberg säger också att det inte finns någon annanstans i Sverige, utan att Hyllie har bra förutsättningar för att bygga både tätt, blandat och grönt.

”Samtidigt som man bor 20 minuter från centrala Köpenhamn och tre minuter från centrala Malmö så kan man gå ut från sin lägenhet och odla själv och sitta i sin egen berså och dricka sin kopp kaffe. Det vore att fantastiskt typ av stadsliv.”

Mikael Wallberg, 12/4

6.2 Handel

I Hyllie centrum ligger köpcentret Emporia som öppnades den 25e oktober 2012. Det är ett av Skandinavians största köpcentra och rymmer cirka 200 butiker, kontor, restauranger och caféer på sammanlagt 93 000 kvadratmeter (Dagens Handel, 2012). Emporia består av sex våningar varav de tre översta är miljöcertifierade kontor, och överst finns en takträdgård med utsikt över Öresund som är öppen för alla besökande under tiden som Emporia är öppet

(Hyllie, 2013). Jessica Andersson menar att Emporia är en del av ett större kluster kring nöjen och som det har gått bra för, trots att inte alla köpcentra i Malmö har blivit lyckade. Anna Balkfors säger att Emporia nu har blivit Malmös största fritidsgård och Mikael Wallberg belyser att också många danskar besöker köpcentrat. När Emporia öppnade hände något med Hyllie, säger Eva Delshammar och menar att många fler människor började röra sig i området, som i sig ökar tryggheten. Det är alla sorters människor som besöker Emporia, trots att det från början nog var tänkt att det skulle ha en lyxig nisch (Intervju Eva Delshammar, 11/4). Orsakerna till att det inte har gått så bra för andra köpcentra i Malmö är oklara, men beslutet att bygga Emporia antyder att det finns en tilltro till Hyllies förmåga att attrahera köpstarka målgrupper och således att den ekonomiska hållbarhetsaspekten har tagits hänsyn till. Att Emporia beskrivs som Malmös största fritidsgård kan betyda att det lockar många olika typer av sociala grupper och bidrar på så sätt till social hållbarhet, men kan också vara ett resultat av att det finns en brist på andra ställen att som ungdom uppehålla sig kring. Emporia fungerar i vilket fall som helst som en mötesplats för både svenskar, danskar, unga och äldre vilket ligger i linje med Översiktsplanens mål om att skapa attraktiva mötesplatser. Ur tillgänglighetsaspekt är köpcentrat lätt att nå, men dess kommersiella syfte riskerar att bidra till att det inte kan utnyttjas till fullo av besökare som har begränsade ekonomiska förhållanden, vilket kan indikera på att den ekonomiska dimensionen i det här fallet har fått större tyngd än den sociala.

6.3 Fritid och nöje

Utöver Emporia köpcentra och ett nytt badhus i anslutning till Kroksbäcksparken, kommer lokaliseringen av Malmö Arena, MalmöMässan, Oxylane Village och Vattenparken att forma Hyllie till ett evenemangstätt område. Se figur 4 för lokaliseringarna av de olika funktionerna. Malmö Arena kommer att hålla i Eurovision Song Contest i maj 2013 med förväntade positiva effekter såsom att sätta Malmö och Hyllie på den internationella kartan, öka inkomster och leda till ökad turism och konsumtion. Dessutom kan det hjälpa till att stärka stoltheten bland Malmös invånare (Sydsvenskan, 3/4-2013). Jessica Andersson anser att det säger också någonting om drivkraften och självförtroendet hos Malmö stad, att man har arbetat så hårt för att få vara värd för olika evenemang i Hyllie. Det som ligger bakom är en välvilja hos både byggherrar och kommunen att Hyllie ska bli något utöver det vanliga, att det ska bli ett riktigt bra område. Man har redan börjat färdigställa alléer och arbetet med att smycka hela området inför Eurovision pågår i dagsläget (Intervju Jessica Andersson, 12/4). Men sådana här evenemang kan också fungera som en rökråd för de problem som värdstaden

dras med, och samtidigt få stora belopp på skattebetalarnas bekostnad (Sydsvenskan, 3/4-2013). Förutom Eurovision Song Contest hålls regelbundet konserter, idrottstävlingar och shower i Malmö Arena (Hyllie, 2013). Eva Delshammar tror att man fick värdskapet för Eurovision till stor del på grund av kommunikationerna och bra möjligheter att ta emot alla.

Mellan Emporia och Lorensborgsgatan planerar man att bygga en aktivitetspark, Oxlane Village, som syftar till att förena handel och sport genom att tillhandahålla möjligheten att prova olika sporter samtidigt som man kan köpa artiklar till dem. Det beskrivs som en mötesplats och ett upplevelsecentrum som förutom sportaktiviteterna och handeln också ska arrangera seminarier och utbildningar till kost och hälsa. Tekniska nämnden har godkänt en markreservation, men en detaljplan är ännu inte upprättad (Hyllie, 2013). Även här kan tillgängligheten belysas ur ett kostnadsperspektiv, där de ekonomiska förhållandena ligger till grund för vem som kan utnyttja aktivitetsparken.

6.4 Kontor

Fullt utbyggt kommer Hyllie att tillhandahålla cirka 9 000 arbetsplatser som kommer att rymmas i Emporia, Malmö Arena, byggnaden Hyllie Port och Skanska Öresunds byggnader kallat Klipporna. En av Hyllies visioner är att vara en framtidsorienterad del av Malmö och en mötesplats med kreativ miljö i Öresundsregionen (Malmö stad, 2013). Det handlar inte bara om att integrera Hyllie med omkringliggande stadsdelar, utan även att öka integrationen mellan Sverige och Danmark (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Tågstationen bidrar till en ökad integration genom att underlätta för pendling länderna emellan och är ett bättre alternativ miljömässigt än att ta bilen över Öresundsbron. Huruvida etableringen av Hyllie kommer att resultera i ökad pendling och om det i längden är hållbart är oklart men värt att belysa. En stor tillgång till arbetsplatser, en internationell skola, huvudkontor och ett centrum för evenemang är några faktorer som kan bidra till att danskar väljer att bosätta sig i Hyllie, samtidigt som en mix av verksamheter och bostäder ligger i linje med Översiktsplanens mål att bygga en blandad stad. Mikael Wallberg belyser att det inte får bli så att man bygger arbetsplatser runt stationen och bostäder utanför, utan att det måste vara en blandning. Han tror dock att andelen arbetsplatser kommer att öka ju närmare stationen man kommer, och andelen bostäder kommer att öka ju längre bort ifrån stationen man kommer.

Skanska Öresund håller i dagsläget på att bygga sina lokaler Klipporna som kommer att vara lokaliserade söder om Emporia. Fastigheterna kommer att vara LEED platinum-certifierade², som förutom miljökraven kräver att vissa sociala parametrar uppfylls. Exempel på sådana parametrar är trappor för att slippa ta hissen, möjligheter att duscha efter cykeltur till jobbet, möjlighet att parkera cykeln tryggt och säkert inne i fastigheten. Utöver det tillkommer vissa allmänna krav, såsom ljusflöden, bra ventilation och att man tar vara på goda kvaliteter som utsikter, kommunikationer eller stråk. Gällande utformningen av fastigheterna arbetas det just nu på området utanför den del som är riktad mot Stationstorget. I dagens planer står där ett cykelställ, men det förs diskussioner om vad man kan ha där istället.

”Uppehåller man sig kring ett cykelställ? Känner man sig trygg när man väntar på bussen? Nu är ju detta en illustration, det är sommar och de går i shorts och de är glada och snygga. Hur känns det en regnig och ruskig, mörk oktoberdag? Då ska man ju också känna den här värmen, och det är lite den jag vill komma åt, att få det till någon sorts trevlig plats.”

Jessica Andersson, 12/4

Tanken är att området utanför ska bli en plats där det är tillåtet att vara och uppehålla sig, och att det ska kännas lika tryggt året runt. På innegården mellan fastigheterna ska olika urbana biotoper och olika typer av växtlighet främjas, som syftar till att locka till sig olika typer av djur och insekter som fåglar och fjärilar. Tanken är även här att det ska vara en plats att trivas på och där alla sinnen kan användas (Intervju Jessica Andersson, 12/4). Att också sociala parametrar används i LEED-certifieringen som främst ställer miljömässiga krav är ett tecken på att dessa har uppmärksammats, trots att det ej är i samma skala eller får samma tyngd. Det kan dock vara ett resultat av bristen på sociala mätverktyg som några av aktörerna redan nämnt.

6.5 Parker och torg

Mikael Wallberg berättar att han försöker prata om städer som biotop för människor:

”Tänk om det var det? Då skulle det se annorlunda ut. Vi människor, vi är djur och våra sinnen ändras av evolutionen och det tar väldigt lång tid. Men så är vi också kulturella eller sociala varelser och där är vi väldigt

---

² LEED-certifiering utfärdas av The Green Building Certification Institute och finns i fyra nivåer, varav platinum är den högsta. För att bli certifierad krävs att vissa kriterier uppfylls, exempelvis energieffektivitet, minskade föroreningar och utsläpp, samt att bidra till en hälsosam miljö för arbetare och samhället (GBCI, 2013).

anpassningsbara. Så om vi skulle bygga städerna bara efter att passa människorna, som en biotop för människor på något sätt, då skulle de se annorlunda ut. De skulle vara betydligt grönare, tystare och lugnare men de skulle också innehålla mycket mer sociala mötesplatser som människorna själv fick forma.”

Mikael Wallberg, 12/4

Som en del av den sociala hållbarheten är det många av informanterna som har uppgett att mötesplatser är viktigt. Mitt i Hyllie centrum, omringad av Malmö Arena och Emporia, ligger Stationstorget som redan är färdigbyggt. Arkitekten som ritade torget hade i åtanke vad som skänker trygghet, och kom fram till att det inte finns något som upplevs som tryggare än en skånsk bokskog. Därför beslutade man att torget skulle bli som en liten, stiliserad bokskog, berättar Eva Delshammar. Torget är extremt påkostat, cirka 82 miljoner kronor, och väldigt mycket engagemang ligger bakom. På torget finns höga master med vajrar, ungefär som ett spindelnät, som man har kopplat belysning till. Idén bakom har varit att det skulle kännas som att man är ute och går i bokskogarna och att det är månsken och stjärnhimmel. Hon förtydligar att ljuset gör att man känner sig trygg på torget, trots de stora husen och att det kan bli väldigt blåsig stundvis (Intervju Eva Delshammar, 11/4). Hon kan ibland tycka att det är svårt att få till de gröna lungorna, och är lite orolig över att man ska snåla med de allmänna ytorna.

Utöver Stationstorget kommer ytterligare ett torg att byggas vid namn Allétorget. Det kommer att ligga i kvartersstaden i östra delen av Hyllie och vara omringad av de bostäder som ska byggas. Det kommer att bli ett öppet torg med mycket växtlighet, och Tygelsjöstigen som är en grusad gång- och cykelväg omringad av pilträd, kommer att löpa igenom torget. På torget kommer det förhoppningsvis finnas både uteserveringar och någon typ av marknad ibland, och verksamheter i bottenvåningarna på bostäderna (Intervju Eva Delshammar, 11/4).

Norr om Hyllie centrum håller man på att bygga Vattenparken. Enligt Eva Delshammar finns det ingen speciell inspirationskälla bakom, utan hon tror att de är ensamma om den typen av projekt i Sverige. Mitt i parken ligger Hyllie Vattentorn, och parkens tema kommer att vara vatten. Hon belyser att det finns många ställen som tillhandahåller experiment på olika sätt, men att de ofta är privata och inhägnade, och att det är häftigt att Vattenparken kommer att vara gratis och öppen för alla alltid. Några pedagogiska punkter kommer att vara utplacerade i parken, så att skolklasser eller familjer ska kunna åka dit och göra enkla, vattenbaserade experiment. Dessutom kommer parken att fungera som uppehållsrum för de som arbetar på de

många kontoren i områden, exempelvis på sommaren när det är för varmt för att sitta inomhus på lunchen, tror Eva Delshammar. Hon betonar att offentliga ytor är otroligt viktigt för att något ska vara attraktivt, och att man gärna vill visa ”det nya Malmö”. På den grunden har man genomfört teaterföreställningar i Vattenparken. Även att man involverar invånare och gör dem delaktiga gör en plats attraktiv, menar Eva Delshammar. Murarna runt omkring parken är smyckad med konstverk som barn från Kroksbäck och Holma har varit med och framställt tillsammans med några konstnärer. Malmös medborgare har själva fått välja att skänka körsbärsträd till Vattenparken och som tack fått en minnesplats i form av en stor skylt. Ur tillgänglighetsaspekt kommer dessa parker och torg att fungera som en motvikt till de kommersiella funktioner belägna i Hyllie, såsom Emporia och Malmö Arena, och kunna utnyttjas av alla oavsett ekonomiska förhållanden. Potentiellt kommer det även att bidra till en ekologisk medvetenhet där närmiljön uppskattas och där delaktighet hos lokalbefolkningen värderas.

6.6 Skola

Att skola och utbildning är en av de viktigaste pelarna inom social hållbarhet påpekar i princip alla aktörer. Birthe Müller anser att skolan tillsammans med utbildning och kunskap är en nyckelaktör för den sociala hållbarheten och både Anna Balkfors och Mikael Wallberg belyser de skolproblem som Malmö dras med i dagsläget. Båda berättar att det finns skolor i Malmö där bara 30 % av eleverna går ut högstadiet med godkända betyg, samtidigt som det finns skolor där andelen är nära 100 %. I Hyllie planeras det för minst tre skolor, enligt Eva Delshammar. Två skolor kommer att vara kommunala och en kommer att bli en internationell skola. En av skolorna kommer att vara belägen rakt söder om Emporia, och en annan kommer att ligga i anslutning till kvartersstaden i östra Hyllie. Den tredje skolans lokalisering är ej bestämd ännu. Tanken med den internationella skolan är att den behövs som komplement till de internationella företag som kommer att lokalisera sig i Hyllie (Intervju Eva Delshammar, 11/4). En internationell skola kommer att fungera som attraktionsfaktor och är en del av arbetet mot att ge Hyllie en internationell prägel, samtidigt som det möjliggör för internationellt mobila människor att bosätta sig i Hyllie (Intervju Anna Balkfors, 5/4) (Hyllie, 2013). Anna Balkfors understryker att tillhandahållandet av bra skolor är viktigt för att få folk att bosätta sig på ett ställe, och att tillgången till skola och välutbildad personal är betydande ur näringslivets synpunkt. Däremot är det oerhört viktigt att det inte blir en ännu större segregering när man bygger bra internationella skolor ett stenkast ifrån

miljonprogramsområden, utan att det läggs vikt på att överbygga skillnaderna (Intervju Anna Balkfors, 5/4).

En av skolorna kommer att ligga i förlängningen av Hyllie Boulevard och intill vad som ska bli en stor park (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Mikael Wallberg förtydligar att när man väljer att sådant läge så måste man göra något annat än bara en högstadieskola för att det ska klara av stadsbilden och samtidigt vara en målpunkt. En risk med att bygga skolor är att miljön runtomkring ofta blir ganska otrygg, vilket kan påverka en stor del av Hyllies utbyggnad. Därför anser han att det samtidigt bör vara ett kulturhus, så att det skapas liv i den här platsen över en stor del av dygnet. Det kan man bara göra genom att förlägga fler funktioner till platsen, och han nämner att några sådana skulle kunna vara att bygga en teater istället för aula, ett stadsbibliotek istället för ett skolbibliotek, och en restaurang istället för en skolmatsal. På kvällarna ska det också kunna fungera som verksamhetshus, till exempel för band. En förebild för ett sådant kulturhus är Mimers Hus i Kungälv som fungerar både som gymnasieskola, konsthall, kulturhus, bibliotek och innehar såväl café som restaurang. Aranäs kulturförening i Kungsbacka har också bidragit med inspiration. Meningen med att bygga just ett kulturhus är att det ska fungera som motvikt till de många kommersiella intressen som formar staden i dagsläget (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Den här platsen ska inte bara vara barnens eller lärarnas, utan tillhöra alla. Han påpekar att om det inte går att få ihop det, så måste de överväga att byta lokalisering. Mikael Wallberg hoppas att den nya skolan ska vara ett alternativ även till de barn som bor i miljonprogramsområdena Holma och Kroksbäck, och att de skolor som finns där idag rivs istället för att renoveras. Han berättar att barn från Kroksbäcksskolan under ett tag gick i skolan i Limhamn, och i samband med att de bytte skolmiljö så steg deras resultat dramatiskt. Intressant här är att belysa de eventuella konflikter som kan uppstå om skolorna i Holma-Kroksbäck rivs och barnen flyttas till Hyllie; exempelvis vilka signaler det sänder om deras skola och grannskap, eller att klyftorna mellan det nya Hyllie och miljonprogramsområdena är för märkbara. Att satsa på bra skolor och välutbildad personal som en del av att tillhandahålla vad näringslivet efterfrågar är en indikation på att det ekonomiska intresset här får tyngd, särskilt med tanke på att det inte verkas finnas planer på att göra liknande multifunktionella kulturhus av skolorna i exempelvis Holma och Kroksbäck.

7 Integration Hyllie-Holma-Kroksbäck

Den tidigare introducerade *Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi* syftar bland annat till att redovisa hur hela Hyllie ska bli hållbart. Sociala företeelser och den fysiska miljön har ett starkt samband; sättet byggnader placeras i förhållande till andra byggnader och parker påverkar möjligheterna att röra sig i staden, och dessa bidrar i en växelverkan till hållbarhet. Översiktsplanen fokuserar på hur man knyter samman det nya Hyllie med stadsdelarna Holma och Kroksbäck som är belägna strax norr om Hyllie, med syfte att undvika att Hyllie blir en isolerad stadsdel utan koppling till närliggande områden. I och med utbyggnaden av Hyllie kommer de omkringliggande områdena att påverkas. Många människors närmiljö kommer att förändras fysiskt vilket resulterar i att både människors vardagsliv och deras förutsättningar att använda sig av stadens funktioner berörs. Gemensamt för Holma och Kroksbäck är att båda utformades inom ramen för den bebyggelseutveckling på 1960-talet som kom att kallas för miljonprogrammet. De områden som har tagit del av miljonprogrammet kantas ofta av samma utmaningar, såsom trångboddhet, dåliga förutsättningar för affärsverksamheter, reträtt av olika samhällsfunktioner, otrygga miljöer i form av stora parkeringsytor och områden med liten mänsklig närvaro samt en bebyggelse karakteriserad av små variationer och mindre omsorg (Malmö stad, 2009:2). Vikten av att binda ihop det nya Hyllie med de befintliga områdena är stor, anser många av aktörerna. Anna Balkfors menar att man kan göra rätt, som i att det blir integrerat, eller fel, att befintliga barriärer kvarstår eller förstärks. Marianne Dock säger samma sak; risken finns att de tydliga barriärer som i dagsläget skiljer områdena ifrån varandra, såsom Pildammsvägen och Annetorpsleden, gör att segregationen blir ännu tydligare om man inte överbryggat dem. Nedan beskrivs två projekt som kan underlätta för integrationen mellan det nya Hyllie, Holma och Kroksbäck.

7.1 Badhus i anslutning till Kroksbäcksparken

År 2014 kommer ett badhus att stå klart i norra Hyllie. Egentligen var det tänkt att det skulle vara beläget i Hyllie centrum, men det har fattats beslut om att den ska lokaliseras i nära anslutning till Kroksbäck och Holma. Se figur 3 för lokalisering av dessa områden. Genom att placera badhuset där har man fått en anledning att dra Hyllie Boulevard hela vägen från Hyllie centrum till Holma och Kroksbäck. Mikael Wallberg menar att det är viktigt att få till badhuset ur både stadsbildsperspektiv och integrationsperspektiv. En stad behöver en stadsbildshierarki eftersom det är ett sätt att skapa sammanhang och variation (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Marianne Dock säger att det blir väldigt intressant ur ett integrationsperspektiv men belyser samtidigt att kostnaden för att komma in möjligtvis blir

hög och kan således motverka integrationen ur ett tillgänglighetsperspektiv. Att kostnaden för badhuset kommer att lägga ribban för vilka som kan dra nytta av badhuset påvisar således att det är den ekonomiska hållbarhetsaspekten som väger tyngre än den sociala i det här fallet. Miljön utanför kan visserligen bli en målpunkt för de boende, och bara det faktum att det finns en målpunkt i den delen av staden kan bidra till att man ser Holma och Kroksbäck på ett nytt sätt (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Både Mikael Wallberg och Marianne Dock hoppas att byggandet av badhuset bidrar till integrationen stadsdelarna emellan. Utanför badhuset planerar man att bygga en aktivitetspark med möjligheter till parkour, badminton, boule, solbad och grillning. Utöver det kommer de odlingslotter som finns söder om Kroksbäcksparken att flyttas så att de sammanhänger med området. Dessutom kommer nya odlingslotter att anläggas tillsammans med en parkeringsplats och två nya busshållplatser. Planerna är godkända av tekniska nämnden, men måste godkännas av politikerna i kommunfullmäktige innan det börjar byggas (Sydsvenskan, 25/4-2013). Aktivitetsparken kan således bidra till att området i stort även kan utnyttjas av individer med andra ekonomiska förutsättningar, och förläggandet av busshållplatser och parkeringsplatser bidrar likaså till att invånare i övriga Malmö kan nå platsen. Tillgängligheten, anslutningen till Kroksbäck och utbudet av varierande typer av aktiviteter kan här bidra till att Malmö får en mötesplats där många olika sorters människor kan träffas på ett naturligt sätt. Detta är en betydelsefull del av den sociala hållbarhetsdimensionen.

7.2 Cykelboulevard

Ett annat exempel på åtgärder för att underlätta sammanlänkningen stadsdelarna emellan är en cykelboulevard, som Mikael Wallberg arbetar för att få igenom. Problematiken bakom är det faktum att Hyllie centrum ska bli Malmös andra stadskärna och kommer, i likhet med Malmö centrum, dra mycket rörelser till sig. Man rör sig i Malmö precis som i andra städer mellan centrum och periferier, genom stora korridorer som omsluter bostadsområden. I det här fallet miljonprogramsområden som har allt liv, parker och fin miljö tillsammans med en småskalighet i bebyggelsen och välskötta områden riktat inåt som inte syns när man rör sig utanför området. Det man ser från trafiklederna är ofta parkeringar, bussgata samt bebyggelsen som många gånger inte ens har dörrar ut mot den sidan (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Marianne Dock håller med om det inte finns någon målpunkt i dessa områden vilket gör att man bara passerar dem, och när man gör det så är det bara höghusens utsida man ser. Man missar det som är vackert inom området, som den småskaliga bebyggelsen och parkerna (Intervju Marianne Dock, 5/4). Det har kommit förslag om att

arbete med de områden som är belägna mellan korridorerna och bebyggelsen för att stärka attraktiviteten i området, men det skulle krävas stora insatser för att det skulle leda till integration, anser Mikael Wallberg. Därför tror han på att stärka området från insidan genom att möjliggöra att folk får se områdena från det perspektivet, vilket hade gjort att bilden av dessa hade ändrats. Parkerna i områdena upplevs ofta som otrygga eftersom de är för stora, och det är anledningen till att man inte ännu är ense om att en cykelboulevard ska anläggas (Intervju Mikael Wallberg, 12/4). Marianne Dock bekräftar att Kroksbäcksparken känns otrygg, trots att det är en fin park med ett äventyrsland. Wallberg menar att det är just därför cykelboulevarden behövs, för att ökade rörelser bidrar till ökad trygghet.

”Människorna som bor här, de tycker ju att det är ett bra område. Och jag tycker ju att det här området har fantastisk potential om man ser det ifrån insidan så är det mycket, mycket vackrare än från utsidan. Och det är också där människor vistas och det är också där vi kan skapa integration. Vi kan inte skapa integration genom att åka runt de här områdena.”

Mikael Wallberg, 12/4

Tanken är att det ska bidra till social integration genom att öppna upp och synliggöra att det tvärtemot vad ryktena säger är en vacker stadsdel. Idén är att cykelboulevarden ska sträcka sig från Hyllie centrum med Emporia, MalmöMässan, Malmö Arena och alla arbetsplatser, till badhuset i södra Kroksbäcksparken, förbi äventyrslekplatsen, genom Ärtholmens koloniområde, till Swedbank Arena, Stadion, Pildammsparken och till slut Operan. Anledningarna till cykelboulevardens lokalisering är att det är den närmsta vägen mellan Hyllie centrum och Malmö centrum, och att den på så sätt sträcker sig förbi många målpunkter. Däremellan ligger Holma och Kroksbäck och det bör läggas stor vikt vid att visa vilket sammanhang stadsdelarna befinner sig i genom att koppla ihop dessa målpunkter. Mikael Wallberg belyser också att Malmö stad vill bygga för gående och cyklister och att det är viktigt att få tag i de långsamma rörelserna, eftersom det är dem som genererar mest liv till platser. Dessutom får den delen av Malmö ett tydligt element, som boende i områdena runt omkring kan relatera till och Mikael Wallberg menar att man på det sättet vävt ihop en mycket större del av staden, vilket är precis vad integration handlar om.

Marianne Dock säger att en stor del av målet att bygga blandade städer innebär att bygga över barriärer och underlätta *bridging*³. Hon belyser också det faktum att den slutrapport som Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö framställt inte bara handlar om att göra intentioner för enskilda individer eller områden, utan att man måste se till att alla har det bra, för det gynnar också de minst lottade. Stadsbyggnadskontoret måste dock följa vad marknaden vill bygga, och marknaden bygger gärna där det redan är attraktivt, säger Marianne Dock, men menar att i längden måste byggherrarna ha en bra omgivning för att någon ska köpa och hyra bostäderna.

”Janus ansikte är ju riktat åt två håll. Det enda är att man ser till sitt egna, sitt eget välbefinnande och sin egen säkerhet och allt det här. Men det andra ansiktet måste man ju ha vänt åt andra hållet. För det spelar ju ingen roll om jag mår bra och har det jättebra ställt om inte samhället omkring mig har det, för då är det ju ändå någonting som gör att jag inte kan ha det tryggt omkring mig.”

Marianne Dock, 5/4

Mikael Wallberg berättar att byggherrarna i början inte var särskilt intresserade av Holma och Kroksbäck, utan snarare att det var bra om det fanns skiljelinjer. Dessa har nu ändrat sig och ser gärna att integrationsfrågorna får utrymme. Om det nya Hyllie ska fungera attraktivt, så måste områdena omkring också fungera. Mikael Wallberg tror inte att det är hållbart eller långsiktigt i de lägena där bra fungerande områden är belägna bredvid dåligt fungerande sådana. Det är även en frihetskänsla att kunna förflytta sig genom staden genom att gå och att cykla, utan att vara beroende av att åka tåg (Intervju Mikael Wallberg, 12/4).

---

³ Tillit kan uppdelas i två kategorier; bonding och bridging. Bonding innebär att känna tillit till sin närmsta omgivning, medan bridging innebär att känna tillit till det övriga, exempelvis samhälle och politik (Intervju Marianne Dock, 5/4).

8 Analys

Vallance, Perkins och Dixons kategorisering av begreppet social hållbarhet i utveckling, överbryggande och bevarande återfinns i olika utsträckning i aktörernas svar kring vad social hållbarhet är. Birthe Müller och Anna Balkfors har liknande tankar kring begreppet och menar att hälsa, trygghet, delaktighet och makt över sitt eget liv är en del grundstenar. Det kan härledas till den grundläggande dimensionen i social hållbarhet, eller utveckling. Förmodligen beror detta på de organisationer de arbetar för som är dels en ideell organisation och dels en kommission tillsatt för att utreda de stora hälsoskillnader som råder i Malmö. Vidare uppger övriga informanter att social hållbarhet kan nås genom social interaktion och integration, och beskriver platser där olika typer av folk kan mötas naturligt. Möjligtvis är ett fokus på platser och platsers egenskaper ett resultat av att hälften av informanterna är plan-, landskaps- eller vanlig arkitekt. Social hållbarhet har här beskrivits som ”en plats där man vill vara” vilket kopplas till den tredje kategoriseringen av begreppet, bevarande. Anna Balkfors och Birthe Müllers syn på social hållbarhet skiljer sig en del ifrån övriga informanternas svar samtidigt som de representerar organisationer som inte är inblandade i de olika projekten i Hyllie som tagits upp i uppsatsen, vilket kan tyda på att det här läggs ett större fokus på de yttersta faktorerna av social hållbarhet. Möjligheten finns dock att det förekommer individer som arbetar med dessa frågor även i planeringen av Hyllie. Vid diskussion kring utformningen av stadsdelen har målet att bygga tätt, grönt och blandat varit ett återkommande svar, och Marianne Dock har betonat vikten av att kunna känna anknytning till den plats man bor på. Att Hyllie syftar till att bli en hållbar stadsdel, karaktäriserad av jorden, slätten samt de parker och torg som kommer att byggas, tyder på att det även finns en medvetenhet kring den andra kategorin av social hållbarhet, överbryggande. Att känna anknytning till den plats man tillhör, att medvetenheten om närmiljöns egenskaper ökar samtidigt som några av informanterna berättar om att många hållbarhetsprojekt är både sociala och miljömässiga på samma gång tyder på att det sker, medvetet eller omedvetet, en reflektion över hur olika dimensioner hänger ihop. I Hyllies fall i relation till Malmö möjliggör kategoriseringen av begreppet social hållbarhet att man kan tydliggöra de sociala dimensioner som det läggs större vikt vid, såsom anknytning till miljö och livskvaliteter.

Gällande utformningen av Hyllie är det ingen av informanterna som uttryckt oro över de sociala dimensionerna utöver vikten av att integrera stadsdelen med omkringliggande miljonprogramsområden. Att det i dagsläget är stora byggnader, såsom Malmö Arena, Emporia och MalmöMässan, som är i majoritet och karaktäriserar området har visserligen

nämnts som en potentiell otrygghetsfaktor, men att det förmodligen kommer att bli väldigt bra när bostäder, parker och torg är färdigställda. De mål som ställs upp i Översiktsplanen ligger i linje med de svar informanterna gett gällande utformningen av Hyllie, exempelvis rörande en blandning av olika funktioner och ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Hyllie kommer i högsta grad att bli blandat funktionsmässigt med tanke på köpcentra, badhus, kommunikationer, kontor, parker och bostäder. Målet att främja ökad regional, nationell och internationell tillgänglighet som nämns i Översiktsplanen återfinns även i de parametrar för social hållbarhet som Dempsey et al. ställt upp, och som också uppfylls på grund av tågstationen, bussar, gång- och cykelvägar och det faktum att det planeras för spårvägar.

Några av informanterna har, vid diskussion kring uppförande av skolor i Hyllie, nämnt Västra Hamnen som ett bevis på att det är viktigt att bistå med den funktionen. I Västra Hamnen planerade man för målgruppen unga människor med bra ekonomi, vilket resulterade i att man varken byggde förskolor eller skolor. Det visade sig senare att barnfamiljer var intresserade av att bo där vilket skapade problem då dessa funktioner saknades. I Hyllie har man således inte tagit den risken utan kommer att uppföra minst tre skolor, vilket tyder på att slutsatserna i Jonathan Borggrens avhandling om kreativa individers val av boplats i viss mån stämmer; att även om de prefererar att bo i stadskärnan när de är yngre så värderas förorter⁴ med bra skolor och säkra gator när de blivit äldre och skaffat familj.

På grund av den stora andel utländska personer som förväntas bo eller verka i Hyllie har man beslutat om en internationell skola. Problematiken som riskerar att uppstå här är i vilken utsträckning den kommer att tydliggöra skillnader även inom utrikesfödda – kommer den att vara ägnad åt de resande, internationellt mobila personerna som arbetar i Hyllie eller de utrikesfödda från Holma eller Kroksbäck? Mikael Wallberg nämnde att han hoppas att de river skolorna i Holma-Kroksbäck istället för att renovera dem, så att även barnen därifrån kan utnyttja de nya skolorna i Hyllie. Detta skulle dels kunna underlätta integrationen stadsdelarna emellan och de skillnader i skolkvalitet som riskerar att förtydligas, men kan även sända signaler om att skolorna i Holma och Kroksbäck inte är tillräckligt bra och därför behövs rivas. En annan aspekt att belysa är frågan om varför man inte planerar att bygga liknande kulturhus av skolorna i miljonprogramsområdena som i Hyllie. Det skulle kunna vara en indikation på att det är viktigare att satsa på de områden som förväntas attrahera

---

⁴ Västra Hamnen är per definition ingen förort utan en stadsdel i Malmö, dock utanför stadskärnan. Jag drar här slutsatsen att det är skiljelinjen mellan stadskärna-icke stadskärna som räknas och gör därför kopplingen till Jonathan Borggrens slutsatser.

kreativa individer, än de befintliga områden som redan har problem i form av mindre bra skolresultat, kriminalitet och så vidare.

Vad gäller bostäderna i Hyllie kommer de till viss mån att vara blandade i typ, storlek och upplåtelseform med både ettor, fyror, lägenheter, radhus, bostadsrätter och hyresrätter. En sådan blandning kan innebära att stabiliteten i bostadsområdena höjs då möjligheten att flytta inom samma område vid ändrade ekonomiska eller sociala förutsättningar ges. Detta kan således leda till att både de sociala nätverken och anknytningen till området bibehålls.

Priserna på lägenheterna kan visserligen förklaras med att det är nybyggnadsproduktion men kan också ge en indikation på att området kommer att bebos av personer med högre inkomster, vilket precis som i skolornas fall kan förtydliga och stärka de skillnader som finns mellan Hyllie och de omkringliggande miljonprogramsområdena.

Informanternas svar påvisar att det finns en medvetenhet om vikten av att integrera Hyllie med Holma och Kroksbäck, vilket också visar sig i de förslag om åtgärder som uppförts såsom badhusets lokalisering och idén om en cykelboulevard. Lokaliseringen av badhuset gör att Kroksbäck och Holma får en anknytning till det nya Hyllie, men priserna för att komma in påverkas av hur stora kostnaderna har varit för att bygga badhuset. Här är det alltså marknadsprincipen som styr, vilket indikerar att den ekonomiska hållbarheten går före den sociala, även om hänsyn tas till de sociala aspekterna.

De jobb som skapas i området och byggandet av klimatsmarta bostäder och kontor ger en fingervisning om att de ekonomiska och ekologiska hållbarhetsmålen med stor sannolikhet kommer att uppfyllas. Även det faktum att Hyllie förmodligen kommer att bli ett regionalt centrum och kommunikationen till och från området som underlättar ett hållbart resande indikerar detta. Huruvida pendlingen kommer att öka eller inte i och med byggandet av Hyllie och om det i sig är hållbart är oklart, men möjligheten att resa med tåg är en mer hållbar lösning miljömässigt än att resa med bil. Utifrån aktörernas svar och de dokument som berör Hyllies visioner, mål och planer är det svårt att svara på om Hyllie kommer att bli hållbart även socialt eftersom stadsdelen dels inte är färdigställd, och dels att det inte finns något liknande projekt där möjligheten att utvärdera de sociala effekterna ges. Det man kan påpeka i nuläget är att det finns en medvetenhet hos aktörerna om frågorna som kan härledas till den diskurs kring urban social hållbarhet som finns i allmänhet, exempelvis kring integration och social interaktion.

I det teoretiska ramverket presenterades de gemensamma nämnare som förekommer både som sociala hållbarhetsfaktorer och som attraktivitetsfaktorer utifrån teorin om den kreativa klassen. Det kan således innebära att det inte alltid är en konflikt dem emellan, utan att de sociala aspekterna ibland stärks om man arbetar för att stimulera attraktiviteten och tvärtom; att attraktiviteten kan stärkas genom att främja arbetet för social hållbarhet. Utifrån empirin kan slutsatsen dras att flera av de gemensamma nämnarna kommer att uppfyllas i Hyllie:

- *Kulturella traditioner*: kopplingen mellan stad och land ska stärkas, jorden är Hyllies signum och en medeltida by utanför Hyllie ska sparas
- *Rekreation och gröna ytor*: återigen kopplingen mellan stad och land, parker ska förläggas, man ska skapa möjligheter att odla
- *Utbildning*: minst tre skolor, varav en internationell, ska förläggas
- *Attraktiv offentlig sfär*: utformningen av Stationstorget som en liten bokskog och dess kostnader indikerar på att man prioriterar att göra den offentliga sfären attraktiv
- *Tillgång till arbete*: cirka 9 000 arbetsplatser räknar man med ska skapas i Hyllie, som är lättillgängliga infrastrukturellt och kommunikationsmässigt

Många av de övriga egenskaper som städer bör ha för att vara attraktiva hos kreativa individer återfinns i Hyllie. Tillgång till en stor variation av fritidsaktiviteter kommer i stor grad att uppfyllas genom både badhuset, Emporia, aktivitetsparken Oxylane Village, Vattenparken med mera. Malmö Arena och MalmöMässan möjliggör att området genomsyras av musik, evenemang och andra nöjen samtidigt som området karaktäriseras av ett hållbarhetstänk vilket också anses attraktivt enligt Richard Florida forskning. Huruvida de resterande två gemensamma nämnarna – öppenhet och tolerans, samt sociala nätverk – kommer att uppnås är i dagsläget omöjligt att svara på eftersom det ännu inte bor någon där. Detta kan därför vara förslag på framtida studier över stadsdelen. Möjligtvis kommer området att i stor grad befolkas av många olika typer av människor, och kanske till stor del många utrikesfödda. Intressant är här att undersöka huruvida det även handlar om en mix av olika sociala grupper, eller om det i första hand kommer att vara en grupp av höginkomsttagande, resande, internationellt mobila människor. Priserna på bostäderna är återigen en ekonomisk faktor som kommer att ha inflytande på vilka som kommer att befolka området. Både den planering av funktioner i Hyllie som genomförts och fortfarande genomförs och de evenemang man fokuserar på att förlägga till området indikerar att man, medvetet eller omedvetet, satsar mycket pengar på att attrahera den här typen av människor. Eftersom en stor del av den sociala hållbarheten består av social integration så ligger en av de stora utmaningarna i att

knyta ihop stadsdelarna med varandra. Hyllies lokalisering vid sidan av Holma och Kroksbäck kan antingen resultera i en positiv spill over-effekt i dessa områden, en mer omfattande segregation eller en väl fungerande integration. Det är ännu för tidigt att säga hur påföljderna kommer att bli men positivt är att det finns en medvetenhet hos aktörerna om vikten av integration. I tabell 2 presenteras de potentiella konflikter som riskerar att uppstå mellan en strävan efter social hållbarhet och en strävan efter att skapa attraktionsfaktorer liknande dem i teorin om den kreativa klassen.

Tabell 2. Tabellen visar hur de tidigare presenterade projekten i Hyllie kan kopplas till social hållbarhet och de attraktionsfaktorer en stad eller region bör ha enligt teorin om den kreativa klassen, samt de potentiella konflikter som riskerar att uppstå.

	Social hållbarhet	Attraktivt enligt kreativa klassen	Potentiella konflikter
Bostäder	Blandade upplåtelseformer, storlekar och typer ger möjlighet till ett stabilt bostadsområde. Stora balkonger och små gårdar riskerar att minimera den sociala kontakten	Klimatsmarta, genomsyras av hållbarhetstänk. Stora terrasser och balkonger	Nybyggnadsproduktion ger höga priser som kan resultera i boendesegregation stadsdelarna emellan. Eventuellt minimeras den sociala kontakten grannarna emellan p.g.a. små innegårdar
Skola	Bra skolor grund för social hållbarhet. Kulturhus istället för skola möjliggör mötesplats för andra än barn och lärare, samt för dem med begränsade ekonomiska förutsättningar	Tillhandahålla internationell skola som en del av att göra Hyllie attraktivt. Bra skolor attraktivt överlag	Barriärer stärks, det satsas ej lika mycket på skola/kulturhus i bredvidliggande stadsdelar. Den internationella skolan kan bidra till uppdelning även av utrikesfödda personer om den blir elitistisk
Parker och torg	Nya kostnadsfria mötesplatser. Bidrar till medvetenhet om närmiljön	Bistår med rekreation, närhet till gröna ytor	Inga potentiella konflikter kan ses i dagsläget
Fritid och nöje	Tillgängligt infrastrukturellt, ej lika tillgängligt kostnadsfritt	Tillgång till ett stort utbud av fritidsaktiviteter	Ekonomi styr vem som kan utnyttja, riskerar att riktas åt en viss typ av människor
Kontor	Bidrar med tillgängliga arbetstillfällen	Möjlighet att göra karriär, stort utbud av arbeten	Inga potentiella konflikter kan ses i dagsläget
Handel	Tillgång till service. Skapar ny mötesplats som lockar många olika sorters människor	Bekvämlighet, tillgång till service. Ny mötesplats	Ekonomi styr vem som kan utnyttja handelsfunktionerna

9 Slutsatser

Utifrån aktörernas svar och det som framkommit i de olika dokument som berör planeringen av Hyllie och stadsdelens visioner, nås de slutsatser som presenteras här. Det har framkommit att det finns en medvetenhet om dels alla dimensionerna i hållbar utveckling i sig, och dels i förhållande till varandra. Skillnaderna aktörerna emellan är uppfattningarna kring *hur* social hållbarhet definieras, samt huruvida de uppfattar att det är en konflikt dimensionerna emellan eller inte. Vilka förutsättningar det ger för Hyllies framtid är svårt att svara på, men det vore positivt att uppmärksamma och vara medveten om de tillfällen där vissa aspekter, exempelvis det ekonomiska, får större tyngd i ett projekt än det sociala, och hur man i de lägena ska se till att samtliga dimensioner tas hänsyn till. Detta eftersom det finns en stark koppling mellan de ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionerna och att de tillsammans avgör om något är hållbart eller ej. Förslagsvis borde ett mätverktyg för de sociala parametrarna utvecklas och inkorporeras i framtida projekt för att undvika de situationer där de ”mjuka” värdena får sättas åt sidan av just skälet att dessa inte går att mäta.

De presenterade projekten i Hyllie har stora möjligheter att vara socialt hållbara eftersom de skapar mötesplatser och tillgänglighet till både utbildning, jobb, rekreation och en blandning av bostäder. Däremot finns det potentiella risker i det faktum att man planerat för en viss typ av människor; segregation stadsdelarna emellan, tydliga barriärer i dagsläget som kvarstår, stora finansiella satsningar på Hyllie jämfört med övriga områden i Malmö. Att det finns många kommersiella intressen i Hyllie indikerar att den ekonomiska hållbarheten här har fått större spelrum än den sociala, vad gäller exempelvis kostnader för de funktioner som har eller kommer att upprättas och som kan bidra till att den del av befolkningen som har andra ekonomiska förutsättningar riskerar att exkluderas - både vad gäller bostäder och aktiviteter som förläggs i området. Detta kan delvis vara en effekt av aktörernas skilda uppfattningar kring huruvida det är en konflikt mellan de olika hållbarhetsdimensionerna eller ej, som kan ha påverkats av att ekonomiska faktorer vägt tyngre än sociala.

Sammanfattningsvis har visionen om Hyllie som en hållbar stadsdel ur alla perspektiv dock möjlighet att uppfyllas, om de potentiella konflikterna uppmärksammas och om de sociala aspekterna får väga lika tungt som de ekonomiska och ekologiska. Det är viktigt att belysa att det verkar finnas en medvetenhet om de sociala faktorerna hos de aktörer som intervjuats samt en drivkraft att få igenom målen och visionerna.

Referenser

- Abrahamsson, H (2012): *Städer som nav för en globalt hållbar samhällsutveckling eller slagfält för sociala konflikter*. Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö. s. 36-37
- Alesmark, C (2006): *Det Medicinska Malmö: Samverkan. Enkelhet. Närhet*. Det Medicinska Malmö. s. 4 (Hämtad 2013-04-26)
- Borggren, J (2011): *Kreativa individers bostadsområden och arbetsställen: Belysta mot en bakgrund av näringslivets omvandling och förändringar i bebyggelsestrukturen i Göteborg*. Handelshögskolan Göteborg
- Colantano, A, Dixon, T (2009): *Measuring Socially Sustainable Urban Regeneration in Europe*. Oxford Brookes University: The Institute for Sustainable Development
- Dagens Handel (2012): *Här är butikerna som öppnar i Emporia*. Dagens Handel 17/10-2012
- Dempsey, N, Bramsley, G, Power, S, Brown, C (2009): *The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability*. John Wiley & Sons, Ltd, and ERP Environment. Sustainable Development: Volym 19, Nummer 5. s. 289-300
- Ek, R, Hultman, J (2007): *Plats som produkt*. Studentlitteratur AB. Lund
- Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L (2012): *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik. Stockholm
- Florida, R (2000): *Competing in the Age of Talent: Environment, Amenities and the New Economy*. Carnegie Mellon University
- Florida, R (2001): *The Rise of the Creative Class and how it's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. Lennart Sane Agency and Susan Schulman, A Literary Agency. New York
- GBCI (2013): *LEED professional credentials*. The Green Building Certification Institute (Hämtad 2013-05-19)
- Glaeser, E L (2004): *Book Review of Richard Florida's "The Rise of the Creative Class"*. Harvard Education
- Hansen, H K (2007): *Technology, Talent and Tolerance: The Geography of the Creative Class in Sweden*. Lunds Universitet: Department of Social and Economic Geography. s. 4

- Heller, A, Adams, T (2009): *Creating healthy cities through socially sustainable placemaking*. Australian Planner, ISSN 0729-3682. Volym 46, Nummer 2. s. 18-21
- Hemnet (2013): *JM Hyllie – Hyllie Boulevard*. Hemnet (Hämtad 2013-04-26)
- Hyllie (2013): *Hyllie: Ta plats*. Hyllie.com (Hämtad 2013-05-02)
- Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö (2012): *Delrapport*. Kommunstyrelsen, Malmö stad
- Lantz Friedrich, A (2008): *Kompendium: Intervjumetodik, kvalitativa analyser och rapportering av kvalitativa undersökningar*. Uppsala universitet: Institutionen för psykologi
- Malmö Stadsbyggnadskontor (2009:2): *Hela Hyllie Hållbart*. Malmö Stadsbyggnadskontor
- Malmö stad (2008): *Plattform för Kunskapsstaden Malmö*. Malmö stad
- Malmö stad (2012): *Översiktsplan för Malmö ÖP2012: Planstrategi*. Malmö Stadsbyggnadskontor
- Manzi, T (2010): *Social Sustainability in Urban Areas: Communities, Connectivity and the Urban Fabric*. Earthscan Ltd. Washington DC
- Medicinska Malmö (2013): *Home*. Medicinskamalmö.com (Hämtad 2013-05-27)
- Office of the Deputy Prime Minister (2006): *UK Presidency EU Ministerial Informal on Sustainable Communities: European Evidence Review Papers*. ODPM. s. 136
- Polèse, M, Stren, R E (2000): *The Social Sustainability of Cities: Diversity and the Management of Change*. University of Toronto. Toronto. s. 15-16
- Region Skåne (2013): *Fakta om ESS och MAX IV*. Region Skånes hemsida (Hämtad 2013-04-26)
- Sydsvenskan (2013): *Badhuset får aktiv park*. Sydsvenskan 25/4-2013
- Sydsvenskan (2013): *ESC I Malmö: Vision eller kuliss?* Sydsvenskan 3/4-2013
- Sydsvenskan (2013): *Han vill lappa ihop Malmö*. Sydsvenskan 3/2-2013
- Vallance, S, Perkins, H C, Dixon, J E (2009): *What is Social Sustainability? A Clarification of Concepts*. Elsevier Geoforum, ISSN 0016-71 85. Volym 42, Nummer 3. s. 342-348

Whitehead, M (2009): *International Encyclopedia of Human Geography: Sustainability, Urban*. Elsevier Ltd. s. 109-116

World Commission on Environment and Development (1987): *Our Common Future*. WCED. s. 6

Wärneryd, O, Hallin, P-O, Hultman, J (2002): *Hållbar utveckling: Om kris och omställning I stad och samhälle*. Studentlitteratur AB. Lund. s. 15-16

Yiftachel, O, Hedgcock, D (1993): *Urban Social Sustainability*. Cities, ISSN 0264-2751. Volym 10, Nummer 2. s. 139-157

Yung, H K E, Chan, H W E (2012): *Critical Social Sustainability Factors in Urban Conservation: The Case of the Central Police Station Compound in Hong Kong*. Facilities, ISSN 0263-2772. Volym 30, Nummer 9/10. s. 396-416

Muntliga källor

Jessica Andersson: Marknadsansvarig, Skanska Öresund, 10/4-2013

Anna Balkfors: Utvecklingsstrateg och huvudsekreterare för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, 5/4-2013

Eva Delshammar: Projektledare och landskapsarkitekt, Stadsbyggnadskontoret i Malmö, 11/4-2013

Marianne Dock: Arkitekt på Stadsbyggnadskontoret i Malmö, 5/4-2013

Birthe Müller: Verksamhetschef social hållbar utveckling, Hållbar utveckling Skåne, 9/4-2013

Mikael Wallberg: Projektledare och planarkitekt, Stadsbyggnadskontoret i Malmö, 12/4-2013

Bilaga 1: Den generella intervjuguiden

Tema 1: Arbete

- Vad är din huvudsakliga sysselsättning?
- Vad har du gjort tidigare?
- Varför valde du att arbeta med det här?

Tema 2: Hållbarhet

- Berätta om hur du/ni⁵ ser på hållbarhet
- Hur definierar du/ni social hållbarhet?
- Varför är det viktigt?

Tema 3: Metoder

- Berätta hur du/ni arbetar för att främja hållbarhet
- Finns det några inspirationskällor?

Tema 4: Hyllies framtid

- Berätta hur du/ni tänker kring Hyllies framtid inom ramen för hållbarhet
- Finns det några specifika delar som gynnar den sociala aspekten?
- Hur tänker du kring att de sociala delarna hör ihop med Hyllies attraktivitet?

---

⁵ Huruvida frågan har ställts med ett ”du” eller ”ni” har berott på om det tidigare framgått att informanten talat i egenskap av representant för en organisation eller företag, alternativt om det är personliga uppfattningar som tangerats.